

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

**АНАЛІЗ ПОШИРЕННЯ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO ТА ВПЛИВ
ЇЇ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В ІСПАНІЇ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу 619 групи

Качур Вікторія Тарасівна

Керівник:

кандидат географічних наук, доцент
кафедри географії та менеджменту
туризму

Іванунік Віталій Олександрович

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № _____

Від «__» _____ 202_р.

Зав. кафедрою _____

д. геогр. н., доцент Король О.Д.

АНОТАЦІЯ

Качур В.Т. Аналіз поширення Світової спадщини UNESCO та вплив її на розвиток міжнародного туризму в Іспанії

У цій роботі проаналізовано вплив поширення об'єктів Світової спадщини на туристичний попит та доходи в Іспанії на основі даних за період 1982-2022 рр. Досліджено особливості розвитку спадщини UNESCO в Іспанії та економічні передумови туристичної галузі країни.

Аналіз впливу об'єктів світової спадщини на міжнародний туризм в Іспанії показав, що цей вплив є значним. За результатами дослідження було зроблено висновок, що світова спадщина UNESCO є важливим фактором розвитку міжнародного туризму в Іспанії. Об'єкти світової спадщини приваблюють туристів з усього світу, сприяють економічному розвитку країни та підвищенню її міжнародного престижу.

Робота є актуальною для наукових досліджень у галузі туризму та міжнародних відносин. Її результати можуть бути використані для розробки стратегій розвитку міжнародного туризму в Іспанії та інших країнах.

Ключові слова: Світова спадщина UNESCO, туристичні прибуття, туристичні доходи, Іспанія.

SUMMARY

Kachur V.T. Analysis of the spread of the UNESCO World Heritage Site and its impact on the development of international tourism in Spain.

This paper analyzes the impact of the proliferation of World Heritage sites on tourism demand and revenues in Spain based on data for the period 1982-2022. The peculiarities of the development of UNESCO heritage in Spain and the economic preconditions of the country's tourism industry are investigated.

An analysis of the impact of world heritage sites on international tourism in Spain has shown that this impact is significant. The study concluded that UNESCO World Heritage is an important factor in the development of international tourism in Spain. World heritage sites attract tourists from all over the world, contribute to the economic development of the country and increase its international prestige.

The work is relevant for scientific research in the field of tourism and international relations. Its results can be used to develop strategies for the development of international tourism in Spain and other countries.

Keywords: UNESCO World Heritage Site, tourist arrivals, tourist income, Spain.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ В.Т. Качур

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO.	7
1.1. Суть та значення об'єктів світової спадщини UNESCO	7
1.2. Поширення об'єктів спадщини UNESCO. Історичні особливості	11
Висновки до розділу I	20
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO В ІСПАНІЇ.	21
2.1. Аналіз та хронологія поширення світової спадщини UNESCO в Іспанії	21
2.2. Особливості структури та видів світової спадщини UNESCO в Іспанії	23
2.2.1. Матеріальна спадщина	24
2.2.2. Нематеріальна спадщина	30
Висновки до розділу II	38
РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ІСПАНІЇ.	39
3.1. Місце Іспанії у світовому рейтингу конкурентоспроможності туристичного сектору	39
3.2. Аналіз туристичних прибуттів	45
3.3. Аналіз туристичних доходів	51
Висновки до розділу III	53

РОЗДІЛ IV. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОШИРЕННЯ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO ТА МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПРИБУТТІВ В ІСПАНІЇ	54
4.1. Вплив світової спадщини UNESCO на туристичні прибуття в Іспанії	54
4.2. Вплив світової спадщини UNESCO на туристичні доходи в Іспанії ..	60
Висновки до розділу IV.....	64
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В пріоритеті кожної країни у сфері туризму стоїть створення цікавої інноваційної туристичної атракції для залучення більшої кількості відвідувачів.

На сучасному етапі світового розвитку питання збереження та популяризації культурної спадщини залишається все більш актуальним. Поширення об'єктів світової спадщини UNESCO як туристичних атракцій є досить перспективним напрямом. Під впливом глобалізації та зростання міжнародного туризму Іспанія з її розкішною спадщиною справді є центром уваги.

Іспанія, яка розгорнула багатий і різноманітний культурний ландшафт, сьогодні створює ключову роль у глобальній картині світового культурного спадку та туризму.

Важливий вплив на розвиток міжнародного туризму в Іспанії та на формування іміджу країни має організація UNESCO, яка досліджує та охороняє об'єкти всесвітньої спадщини.

Основною *метою* дослідження є вивчення впливу та розподілу об'єктів Всесвітньої спадщини UNESCO на міжнародний туризм в Іспанії. Робота спрямована на поглиблений аналіз того, як ці об'єкти сприяють залученню туристів, впливають на економіку країни та збереження культурної спадщини країни.

Основні *завдання* включають в себе:

1. Вивчення і аналіз об'єктів світової спадщини в Іспанії, включаючи їхню історію та значення.
2. Дослідження туристичних показників Іспанії, зокрема тур. потоки та доходи.
3. Аналіз впливу об'єктів світової спадщини на міжнародний туризм в Іспанії, включаючи збільшення туристичного потоку та доходів.

Об'єкт дослідження. Об'єкти світової спадщини UNESCO та їх поширення у Іспанії.

Предмет дослідження. Вплив і поширення світової спадщини Іспанії на розвиток міжнародного туризму в країні. Ця робота дозволить розкрити важливий аспект сучасного міжнародного туризму, звертаючи увагу на історичні, культурні та економічні аспекти, пов'язані з Іспанією та її спадщиною, та як ці аспекти взаємодіють один з одним.

Методи дослідження. В основу роботи були покладені такі загальнонаукові методи: змістовно-логічні (аналіз та синтез), формально-логічні (порівняння, аналогії, індукція, дедукція), аналітичний, статистичний метод, абстрактно-логічний (при формуванні висновків). Було використано метод аналізу літературних та Internet-джерел, статей, журналів та інших видань, що стосуються туристичної діяльності.

Структура роботи. Складається зі вступу, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи – 74 сторінок. Робота містить таблиці, схеми та діаграми

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO

1.1. Суть та значення об'єктів світової спадщини UNESCO

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (UNESCO) - це спеціалізоване агентство ООН, що займається захистом світового миру та безпеки шляхом міжнародного співробітництва в галузі освіти, науки та культури. До неї входять 193 держави-члени та 11 асоційованих членів, а також партнери з неурядового, міжурядового та приватного секторів. Штаб-квартира Центру всесвітньої спадщини знаходиться в Парижі. UNESCO було засновано в 1945 році як правонаступник Ліги Націй Міжнародного комітету з інтелектуальної співпраці.

Історія формування світової спадщини. У 1954 році уряд Єгипту вирішив побудувати нову Асуанську високу дамбу, в результаті чого водосховище затопило велику територію долини Нілу, що містить культурні скарби стародавнього Єгипту та нубійські старожитності. У 1959 році уряди Єгипту та Судану звернулися до UNESCO з проханням допомогти їм захистити та врятувати пам'ятники, що перебувають під загрозою зникнення. У 1960 році Генеральний директор UNESCO розпочав Міжнародну кампанію зі збереження нубійських пам'яток. Результатом цього звернення стали розкопки та реєстрація сотень місць, відновлення тисяч об'єктів, а також порятунк і переселення кількох важливих храмів. Найвідомішими з них є храмові комплекси Абу-Сімбел і Філ. Кампанія завершилася в 1980 році і була визнана успішною.

Бюджет проекту становить 80 мільйонів доларів США (що еквівалентно 307,62 мільйонів доларів США у 2023 році), з яких близько 40 мільйонів доларів США було залучено з 50 країн. Успіх проекту призвів до інших кампаній зі збереження, таких як порятунк Венеції та її лагун в Італії, руїн Мохенджо Даро в Пакистані та споруди храму Борободур в Індонезії. У співпраці з Міжнародною радою пам'яток UNESCO запустила проект

конвенції про охорону культурної спадщини. Конвенція (підписаний документ міжнародної угоди), що керує роботою Комітету світової спадщини, була розроблена протягом семи років (1965–1972).

Сполучені Штати представили ідею захисту об'єктів високого культурного або природного значення. На конференції в Білому домі 1965 року було закликано "Довіру світової спадщини" для збереження "чудових природних і мальовничих районів світу та історичних місць для сьогодення та майбутнього всього світового громадянства".

У 1972 році UNESCO на своїй 17-й сесії в Парижі прийняла Конвенцію про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини, яка набула чинності в 1975 році. Відповідно до Комітету всесвітньої спадщини, країни, які підписали Конвенцію, зобов'язані готувати та подавати періодичні звіти, що містять дані, які надають Комітету огляд виконання Конвенції всесвітньої спадщини в кожній країні-учасниці та огляд поточного стану.

Призначаючи місця як об'єкти світової спадщини, UNESCO сподівається допомогти передати їх майбутнім поколінням. Його мотивація полягає в тому, що спадщина є надбанням нашого минулого, чим ми живемо сьогодні, і що як культурна, так і природна спадщина є «незамінними джерелами життя та натхнення». Місія Всесвітньої спадщини UNESCO складається з восьми цілей. До них належать заохочення країн і місцевого населення різними способами працювати над захистом об'єктів всесвітньої спадщини, надання екстреної допомоги об'єктам, що перебувають під загрозою, надання технічної допомоги та навчання, а також підтримка діяльності з підвищення обізнаності громадськості в країнах-учасницях.

Включення до списку всесвітньої спадщини може позитивно вплинути на об'єкт, навколишнє середовище та їхню взаємодію. Пам'ятка користується міжнародним визнанням і правовим захистом і за певних умов може отримувати фінансування від інших фондів всесвітньої спадщини для сприяння його збереженню. UNESCO зараховує свої успіхи у відновленні наступних чотирьох об'єктів: Ангкор у Камбоджі, стародавнього міста

Дубровник у Хорватії, соляної шахти Велічка поблизу Кракова в Польщі та природного заповідника Нгоронгоро в Танзанії. Крім того, місцеві жителі в цьому районі можуть отримати вигоду від значного збільшення доходів від туризму. Коли існує значуща взаємодія між людьми та природним середовищем, вони можуть бути визнані «культурними ландшафтами».

Критерії відбору об'єктів. Головна мета Списку всесвітньої спадщини – оприлюднити та захистити унікальні об'єкти цього типу. З цією метою, а також задля об'єктивності розроблено критерії оцінювання. Спочатку (з 1978 року) існували лише критерії культурної спадщини: список включав шість елементів. Потім, щоб відновити рівновагу між різними континентами, з'явилися природні об'єкти, і для них в список увійшли чотири стихії. Нарешті, у 2005 році всі ці критерії були об'єднані, і тепер кожен об'єкт Всесвітньої спадщини має принаймні один критерій у своєму описі. Номер критерію зазвичай позначається римськими цифрами, написаними малим регістром.

Культурні критерії:

- **(I)** Об'єкт є шедевром людського творчого генія.
- **(II)** Об'єкт свідчить про значний взаємовплив людських цінностей протягом певного періоду часу або в певному культурному просторі, в архітектурі або в технологіях, в монументальному мистецтві, в плануванні міст або створенні ландшафтів.
- **(III)** Об'єкт є унікальним або принаймні винятковим для культурної традиції або цивілізації, яка існує досі або вже зникла.
- **(IV)** Об'єкт є видатним прикладом конструкції, архітектурного або технологічного ансамблю чи ландшафту, що ілюструє значущий період людської історії.
- **(V)** Об'єкт є видатним прикладом людської традиційної споруди, з традиційним використанням землі або моря, є зразком культури (чи культур) або людської взаємодії з навколишнім середовищем, особливо якщо вона стає вразливою через сильний вплив незворотних змін.

- **(VI)** Об'єкт безпосередньо чи матеріально пов'язаний з подіями або чинними традиціями, з ідеями, віруваннями, з художніми або літературними творами і має виняткову світову важливість. (На думку комітету UNESCO цей критерій повинен переважно використовуватися разом з ще якимось критерієм чи критеріями).

Природні критерії:

- **(VII)** Об'єкт є природним феноменом або простором виняткової природної краси і естетичної важливості.
- **(VIII)** Об'єкт є видатним зразком головних етапів історії Землі, зокрема пам'ятником минулого, символом геологічних процесів, що відбуваються, розвитку рельєфу або символом геоморфічних чи фізіографічних особливостей.
- **(IX)** Об'єкт є видатним зразком екологічних або біологічних процесів, які відбуваються в еволюції і розвитку земних, прісноводних, берегових і морських екосистем і рослинних і тваринних угруповань.
- **(X)** Об'єкт включає найважливіше або найзначніше природне місце існування для збереження в ній біологічного різноманіття, зокрема зникаючих видів виняткової світової наукової цінності.

1.2. Поширення об'єктів спадщини UNESCO. Історичні особливості

У XXI столітті збереження культурної та природної спадщини людства є дуже важливим напрямом для визначення перспектив розвитку нашої цивілізації. На міжнародному рівні, у Глобальному етичному кодексі туризму Всесвітньої туристичної організації (далі - UNWTO), спеціалізованої установи Організації Об'єднаних Націй, туризм визнається сферою використання культурної і природної спадщини, сприяння її збагачення. Слід зазначити, що з кожним роком збільшується не лише кількість науковців, які досліджують культурну та природну спадщину своєї країни та планети, а й кількість іноземних туристів, що, безумовно, сприяє розвитку видів внутрішнього та міжнародного туризму.

Аналіз інформації про пам'ятки, включені до Списку всесвітньої спадщини UNESCO, дослідження геопросторової організації та використання власне об'єктів у туризмі, поширення заходів щодо їх збереження залишаються актуальними питаннями сучасності та потребують подальших досліджень для створення репрезентативного туризму.

Природні, культурні та історичні особливості території є своєрідною "візитною карткою" місцевості і мають найбільший вплив на її ідентичність та регіональні відмінності у спадщині. Унікальні об'єкти, створені протягом століть, такі як Статуя Свободи в Нью-Йорку, ефективно вирізняють місцевість з-поміж багатьох інших і стають її символом. Особливий інтерес для відвідувачів з усього світу становлять видатні пам'ятки культурної та природної спадщини людства (далі – КПС), які включені до Списку всесвітньої спадщини UNESCO.

Станом на 2023 рік у списку Світової спадщини знаходиться 1199 об'єкти (зокрема 933 культурних, 227 природних і 39 змішаних) з 168 країн.

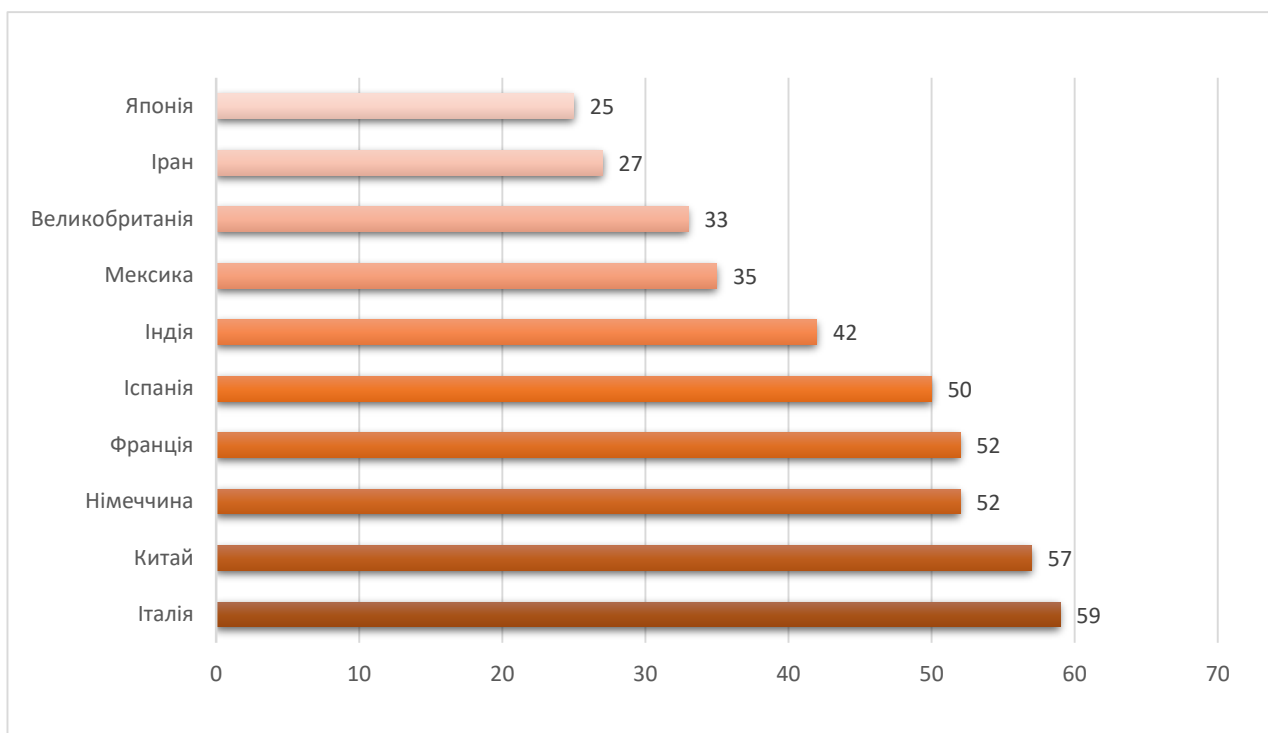

Рис. 1.1. Кількість об'єктів світової спадщини UNESCO у країнах світу станом на жовтень 2023 року

Аналіз графіку «Кількість об'єктів світової спадщини UNESCO у країнах світу станом на жовтень 2023 року» (рис. 1.1.) показує, що Італія є батьківщиною найбільшого числа пам'яток світової спадщини з 59 об'єктами. За нею іде Китай (57), Німеччина (52), Франція (52), Іспанія (50), Індія (42) та Мексика (35).

Розподіл об'єктів досить нерівномірний по континентах і регіонах світу. Найбільше їх у Європі, а найменше - в арабських країнах. Це пов'язано з кількома факторами. По-перше, розмірами континенту, по-друге, історичними умовами та часом заселення території. Третій фактор, що впливає на процес геопросторової організації об'єктів Світової спадщини UNESCO, - економічний. Це пов'язано з тим, що, згідно з умовами Конвенції про охорону всесвітньої спадщини, країна, на території якої знаходиться об'єкт всесвітньої спадщини UNESCO, несе повну відповідальність за його збереження.

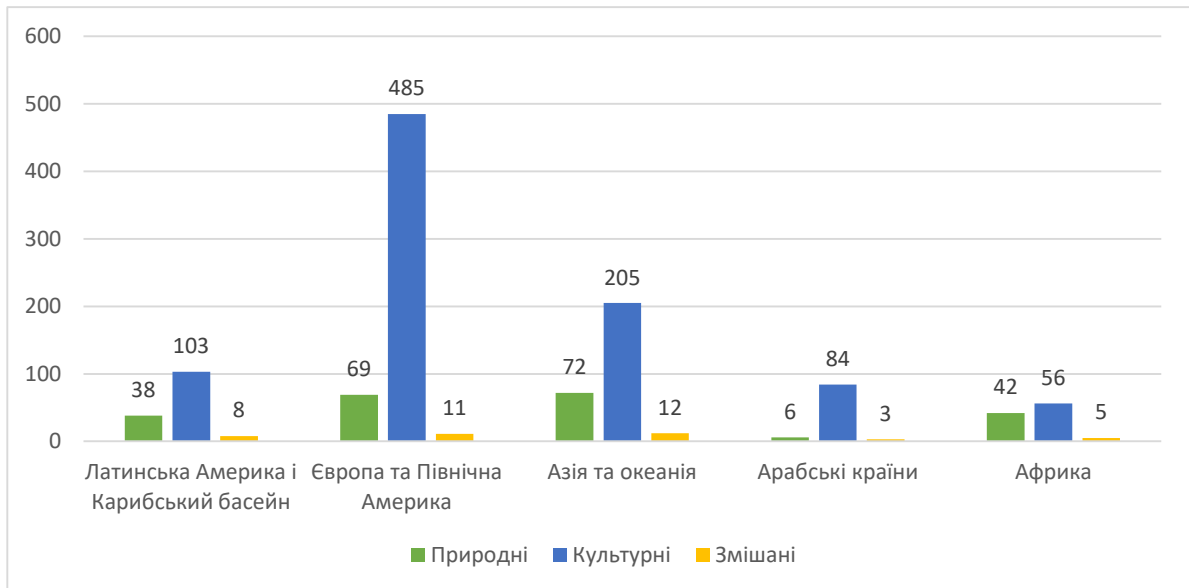

Рис. 1.2. Кількість об'єктів за регіонами (2023 р.)

Об'єкти КПС більш повно розглядаються з туристичних позицій, оскільки вони відіграють важливу роль у задоволенні пізнавальних потреб туристів та екскурсантів, тому їх включають до туристичних маршрутів і тематичних турів. Вони належать до туристичних ресурсів і об'єктів відвідування, становлять культурний і природний туристичний потенціал території (населеного пункту), їх щільність і рівень усвідомленої цінності впливають на інтерпретаційне значення території.

Європа. У 2023 році в Європі 485 об'єктів належать до всесвітньої спадщини UNESCO, що еквівалентно 43% загальної світової спадщини. За даними UNWTO, європейський туристичний макрорегіон включає Західні, Північні, Центральні країни (особливо європейські країни колишнього Радянського Союзу), Південну Європу – країни Східного Середземномор'я (Ізраїль, Кіпр, Туреччина), Південно-Східну Азію, країни Європи та Азії, що колись входили до складу колишнього Радянського Союзу. Стосовно використання об'єктів КПС у туристичній сфері слід зазначити, що європейський туристичний макрорегіон є провідним у розвитку туризму у світі в абсолютних і відносних показниках.

Франція, Іспанія, Великобританія, Австрія, Італія, Німеччина, Угорщина та Швейцарія є основними туристичними напрямками в Європейському туристичному макрорегіоні. Основними країнами-генераторами туризму в

Європейському туристичному макрорегіоні є Німеччина, Нідерланди, Великобританія, Франція, Італія, Скандинавські країни, США та Бельгія. На базі існуючих об'єктів транскордонного співробітництва в регіоні розвиваються такі види туризму: екологічний (природознавство, заповідники), культурний (освітній, історичний, релігійний, етнографічний, археологічний, музейний, архітектурний, промисловий тощо).

У дослідженні зроблено висновок, що хоча європейський ринок займає важливе місце на світовому туристичному ринку, темпи зростання туристичних прибуттів знижуються, і важливо знайти ефективні механізми для підтримки популярності серед іноземних туристів.

Північна та Південна Америка. Список Всесвітньої спадщини UNESCO в Американському регіоні станом на 2023 рік налічує 231 об'єктів, що становить 16,6% всієї спадщини. Хоча порівняно з Європою й Азією це небагато, проте ці об'єкти є одними з найяскравіших прикладів того, як має відбуватися природоохоронна діяльність. У Північній Америці об'єктів КПС – 44 одиниць, що становить 4% від загальної кількості таких об'єктів. Слід зазначити, що Сполучені Штати Америки першими у світі запровадили таку форму охорони, як національні парки.

Станом на 2023 рік у Списку всесвітньої спадщини UNESCO в Америці налічувався 231 об'єкт, що становить 16,6% від усіх об'єктів спадщини. Хоча їх не так багато, як у Європі та Азії, ці об'єкти спадщини є одними з найяскравіших прикладів природоохоронної діяльності. У Північній Америці налічується 82 об'єкти КПС, що становить 6% від загальної кількості. Слід зазначити, що Сполучені Штати Америки були першою країною у світі, яка запровадила форму охорони природи національних парків.

Латинська Америка і Карибський басейн налічує 149 об'єктів Світової спадщини у Списку всесвітньої спадщини, що становить 12,4% від усього переліку списку. Наразі кількість об'єктів культурної спадщини значно перевищує кількість природних пам'яток, що пов'язано з ключовими особливостями континенту.

За даними Всесвітньої туристичної організації UNWTO, Американський макрорегіон включає острівні держави і території Північної та Південної Америки, а також Карибського басейну. Цей макрорегіон посідає третє місце за рівнем розвитку туристичного сектору.

Основними країнами-туристичними центрами в Американському макрорегіоні є США, Пуерто-Ріко, Канада, Домініканська Республіка, Мексика, Багамські острови, Аргентина та Бразилія. Основними країнами-генераторами у макрорегіоні є США, Великобританія, Канада, Німеччина, Мексика, Франція, Японія та Скандинавські країни.

Серед унікальних пам'яток природи в Північній Америці туристи відвідують такі об'єкти КПС, як Гранд-Каньйон на річці Колорадо, національні парки (найвідоміший з яких - Єллоустоун з долиною гейзерів і великою кількістю рідкісних тварин), пляжі та "міста розваг" у Флориді та Каліфорнії, Великі озера, Ніагарський водоспад та інші.

В Північній Америці туристи відвідують такі найвідоміші об'єкти КПС, як Гранд-Каньйон на р. Колорадо, національні парки (з найвідоміших це Єллоустоун разом з долиною гейзерів і великою кількістю унікальних тварин), Великі озера, пляжі та "міста розваг" у Флориді та Каліфорнії, Ніагарський водоспад тощо.

Найбільш визначні пам'ятки Латинської Америки включають водоспади Анхель, Ігуасу, високогірне озеро Тітікака, океанські бразильські пляжі (Копакабана, Іпанема), пейзажі Анд, Мексика (Акапулько) тощо. Багато археологічних та історичних музеїв демонструють рідкісні артефакти періодів майя та інків. Такий перелік об'єктів КПС сприяють розвитку екотуризму та його підвидів, метою яких є дослідження унікальної природної спадщини світу, а також культурного туризму, включаючи пізнавальний, історичний, архітектурний, археологічний, етнографічний, релігійний, науковий та інші види туризму.

Азія та Океанія. Список спадщини UNESCO в Азії та Океанії включає 289 одиниць, у тому числі 205 об'єктів культурної спадщини та 72 об'єкти

природної спадщини, що становить 24,1% світового індексу. Серед них лише Китай має 56 об'єктів, а Індія – 40. Азія є однією з країн-лідерів у світі за кількістю об'єктів всесвітньої спадщини, адже материк величезний і тому тут утворилося багато територій з унікальними природними особливостями. Крім того, країни і народи Азії мають велику культурну спадщину, безпосередньо пов'язану з природою, що значно розширює список природних об'єктів UNESCO.

В Океанії список всесвітньої спадщини UNESCO включає 30 об'єктів, 95% з яких є природними, а решта культурними (5%). Невелика кількість об'єктів у списку пов'язана з крихітною територією Океанії та її невеликим населенням. Зазвичай головними об'єктами є острівна дика природа.

Станом на 2023 рік Австралія має 20 об'єктів Світової спадщини, 12 з яких є об'єктами природної спадщини. Аналіз динаміки кількості зареєстрованих пам'яток показує, що з кожним роком їхня кількість зростає. Невелика численність пояснюється тим, що Австралія заселялася найпізніше, а це означає, що деякі об'єкти природної спадщини добре збережені, тоді як об'єктів культурної спадщини небагато.

В межах Азії й Океанії знаходиться 2 туристичних макрорегіони - Азіатсько-Тихоокеанський і Південноазійський згідно класифікації DESTINACIЙ UNWTO.

Азіатсько-Тихоокеанський макрорегіон займає друге місце у світі за рівнем розвитку туризму. Китай, Малайзія, Гонконг, Японія, Таїланд, Корея, Сінгапур і Австралія є країнами - головними туристичними центрами Азіатсько-Тихоокеанського туристичного макрорегіону. Основними країнами-генераторами туризму в Азіатсько-Тихоокеанському туристичному макрорегіоні є Японія, Великобританія, США, Німеччина, Південна Корея, Таїланд, Австралія та Нова Зеландія.

Основою розвитку туризму в Південно-Східній Азії є мальовничі та унікальні екваторіальні ландшафти, прибережні території, історичні та архітектурні пам'ятки різних епох, дивні риси сучасного та традиційного

життя різних народів. Передумовою для розвитку туризму в цьому регіоні є один із найбільших глобальних потенціалів КПС: Тибет, Тянь-Шань, Каракорум, Куньмін, водоспад Хукоу на Хуанхе, «Кам'яний ліс» долини річки Лі, «Три ущелини» р. Янцзи, зона вулканічної активності на острові Хоккайдо, національний парк Внутрішнього моря Японії. У регіоні є священними для даосистів 27 гір і 14 - для буддистів. Природний ландшафт доповнюють історичні, культурні і релігійні споруди (Велика Китайська стіна, павільйони, арки, храми, пагоди, даоські, буддійські, в тому числі ламаїтські монастирі, імператорські палаци, вілли, мавзолеї, пам'ятники садово-паркового мистецтва тощо.), унікальне театральне мистецтво, традиційні види спорту (сумо, карате, кендо, айкідо, кюдо), фестивалі, інститути гейш, чайна церемонія тощо.

В Австралії та Океанії багато туристів цікавляться способом життя та мистецтвом місцевих аборигенів. Найбільше відвідувачів прибуває у цей регіон у період, коли кількість західних туристів зменшується. Це, по-перше, дозволяє коригувати сезонні коливання міжнародного туризму, а по-друге, відкриває ширші перспективи для подальшого розвитку туризму в регіоні. Цей туристичний макрорегіон віддалений від туристичних ринків і від транзитних, повітряних і морських шляхів. Однак останнім часом регіон переживає дуже швидкий розвиток туризму, зокрема, завдяки залученню об'єктів КПС до туристичної діяльності.

Індія, Пакистан, Шрі-Ланка, Непал, Мальдіви, Бангладеш та Ісламська Республіка Іран є одними з головних туристичних центрів у макрорегіоні Південної Азії. Країни, які створюють головну привабливість південноазійського туризму, це Англія, Індія, США, Німеччина, Франція, Японія та Італія. Туристів приваблюють гірські ландшафти Гімалаїв, Каракоруму, тропічні пустелі, савани, тропічні ліси, приголомшливі узбережжя Індії та Мальдів, а також пам'ятки історії та культури та мода на екзотику місцевого життя:

Туристів в Азіатсько-Тихоокеанський макрорегіон приваблює екзотика КПС, протиставлена етнографічним показникам (культура, релігія, спосіб життя). Розвитку регіону в першу чергу перешкоджає велика розосередженість туристичної зони, розташованої на перетині Азії, Європи та Тихого океану, що призводить до дорожчих внутрішньорегіональних подорожей для туристів порівняно з туризмом до Європи. З іншого боку, в районі існує сильна диференціація з точки зору економічного розвитку, ринок туризму все ще вузький. По-третє, відносна віддаленість від основних світових туристичних ринків. Існуючі потужності КПС створюють передумови для розвитку різноманітних видів туризму, таких як екологічний та всі види культурного туризму.

Африка. У 2023 році в Африці налічується 103 об'єкти Всесвітньої спадщини, у тому числі 56 культурних і 42 природні, що становить 8,6% від загальної кількості. UNWTO рекомендує включати в туристичний макрорегіон Африки такі регіони: Західна, Центральна, Східна, Південна та Північна Африка, за винятком Єгипту та Лівії. До країн – основних туристичних центрів макрорегіону належать: Туніс, Марокко, Алжир, Південно-Африканська Республіка, Ботсвана, Кенія, Зімбабве, Свазіленд. Основними країнами-генераторами африканського туристичного макрорегіону є Франція, Німеччина, Велика Британія, Італія, США, Іспанія, Швейцарія та Нідерланди.

Окрім природної спадщини, численні історичні та культурні пам'ятки античного Тунісу та Арабського халіфату, руїни Карфагена та Керкуана, історичні центри Тунісу та Сусса, Кайруан та його Велика мечеть, Айт Бен Хадду, амфітеатр Ель-Джам, Національний парк Ічкіл, об'єкти КПС в Марокко і Мавританії також приваблюють туристів. Наявність як культурної, так і природної спадщини в цьому туристичному макрорегіоні гарантує розвиток екологічного туризму та більшості підвидів культурного туризму, таких як пізнавальний, історичний, архітектурний, археологічний, етнографічний та релігійний.

Арабські країни. Станом на 2023 рік географічний регіон, визначений UNESCO як Арабські держави, містить 93 об'єкти Всесвітньої спадщини, зокрема 84 об'єкти культурної та 6 об'єктів природної спадщини, що становить 7,8% від загальної кількості об'єктів у світі. Відповідно до класифікації світових туристичних макрорегіонів, Арабські держави є частиною Близькосхідного туристичного макрорегіону (Південно-Західна Азія, Єгипет і Лівія).

Основними країнами-туристичними центрами Близькосхідного туристичного макрорегіону є Єгипет, Саудівська Аравія, ОАЕ, Йорданія, Сирійська Арабська Республіка та Бахрейн. Основними генеруючими країнами Близькосхідного туристичного макрорегіону є Єгипет, Йорданія, США, Німеччина, Великобританія та Франція.

Основна увага туристів зосереджена на Єгипті, а визначні пам'ятки знаходяться в дельті та долині Нілу. Одним з найбільш відвідуваних центрів є Місто мертвих (Каїр), величезне кладовище, датоване II-м тисячоліттям до н.е., і Єгипетський музей, в якому зберігається багато давньоєгипетських експонатів, в тому числі скарби з гробниці Тутанхамона. Піраміди і Сфінкс у Гізі та Карнак (давньоєгипетське поселення III-го тисячоліття до н.е.) в Луксорі є найбільш відвідуваними туристичними пам'ятками.

Південно-Західна Азія вважається одним з найбільших паломницьких центрів світу. В Іраку мусульманські центри Наджаф, Карбала і Багдад, а в Ірані - Менахед і Кум. Саудівська Аравія має Мекку і Медину, святі місця для всіх мусульман. Тут розташовані головна мечеть, Харам ("Дім Бога"), Кааба ("Куб") і Чорний камінь ("Кібла"). 4,5 мільйона людей беруть участь у щорічному паломництві (хаджі) (залежно від квот кожної мусульманської країни).

Висновки до розділу I.

Отже, концепція захисту світової культурної та природної спадщини почала формуватися в середині 20-го століття завдяки зусиллям UNESCO у відповідь на загрозу зникнення цінних об'єктів по всьому світу: у 1972 році була прийнята Конвенція про охорону всесвітньої спадщини, а в 1978 році було започатковано Список всесвітньої спадщини.

Метою Списку всесвітньої спадщини є виявлення та захист об'єктів, що мають виняткову універсальну цінність для людства. Для забезпечення об'єктивного процесу відбору були встановлені чіткі критерії: шість об'єктів культурної та чотири об'єкти природної спадщини. Ці критерії визначають, чи відповідає об'єкт критеріям світового значення з точки зору історії, мистецтва, науки та екології.

Станом на 2023 рік у списку налічується 1199 об'єктів зі 168 країн світу. Найбільше об'єктів зосереджено в Європі, найменше - в арабських країнах. Такі географічні відмінності пояснюються низкою факторів, зокрема особливостями історичного розвитку регіону, розміром його території та економічним потенціалом кожної країни у сфері захисту своєї спадщини.

Таким чином, Всесвітня спадщина UNESCO є унікальним явищем глобального значення, що об'єднує зусилля людства зі збереження культурних і природних цінностей Землі для майбутніх поколінь. Механізми її охорони та популяризації, розроблені за понад півстоліття, довели свою ефективність. Однак подальший розвиток галузі потребує активної міжнародної співпраці.

РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO В ІСПАНІЇ

2.1. Аналіз та хронологія поширення світової спадщини UNESCO в Іспанії

На сьогоднішньому етапі Іспанія змогла застосувати свій досвід міжнародного гуманітарного співробітництва до соціально-економічних питань завдяки участі в UNESCO. 5 травня 1982 року Іспанія прийняла Конвенцію UNESCO про охорону культурної та природної спадщини 1972 року.

Об'єкти в Іспанії вперше були внесені до списку на 8-й сесії Комітету всесвітньої спадщини, що відбулася в Буенос-Айресі в 1984 році. На цій сесії було додано п'ять об'єктів: Собор Успіння Богоматері в Кордові; Альгамбра і Хенераліфе, Гранада; Собор Бургоса; Монастир і місцевість Ескоріад, Мадрид і Парк Гуель, Палац Гуель і Каса Міла в Барселоні. У 1985 році було додано п'ять об'єктів, а в 1986 році — ще чотири. Окрім 1984, 1985 та 1986 років (перші три роки членства Іспанії), у 2000 році було вписано найбільше нових пам'яток - п'ять за рік.

Станом на 2023 рік в Іспанії 50 об'єктів, включених до списку. Вона є п'ятою за кількістю об'єктів спадщини у кожній країні, після Італії (59), Китаю (57), Німеччини (52) та Франції (52). З цих 50 об'єктів 44 є культурними, 4 – природними, а 2 – змішаними (відповідають як культурним, так і природним критеріям), що визначаються критеріями відбору організації.

Два об'єкти розташовані на Балеарських островах і чотири на Канарських. Чотири пам'ятки є транснаціональними: Піренеї-Мон Перду ділиться з Францією, тоді як об'єкти доісторичного наскального мистецтва в долині Коа та Сьєга-Верде – з Португалією. Альмаден розташований поруч з

Ідрією в Словенії. Стародавні букові праліси Карпат та інших регіонів Європи спільні з 17 іншими європейськими країнами.

Крім того, Іспанія уклала угоду з UNESCO, відому як іспанські цільові фонди. Угода була підписана 18 квітня 2002 року між послом країни та постійним представником при UNESCO Франсіско Вілларом та Генеральним директором UNESCO Коїчіро Мацуурою. Фонд виділяє 600 000 євро щорічно на обрану діяльність. Програми включають допомогу іншим державам-членам, зокрема в Латинській Америці, у таких проектах, як процеси номінації та оцінка попередніх місць. Іспанія була головою Комітету всесвітньої спадщини в 2008 і 2009 роках, а в 2009 році приймала 33-ю сесію Комітету в Севільї.

В Іспанії існує організація «Міста всесвітньої спадщини Іспанії», що складається з п'ятнадцяти міст, чий історичні комплекси оголошені об'єктами всесвітньої спадщини. Ця асоціація була створена в Авілі 17 вересня 1993 року. Увійшли до її складу, окрім приймаючого міста, місто Касерес, Саламанка, Сантьяго-де-Компостела, Сеговія та Толедо. Пізніше до організації приєднуються такі міста:

- Алькала-де-Енарес , Куенка та Сан-Крістобаль-де-ла-Лагуна, за оголошення їхніх відповідних історичних центрів об'єктами Всесвітньої спадщини, як це сталося у випадках міст-засновників організації.
- Кордова, завдяки розширенню власності, на якій раніше була вписана назва « Кордовська мечеть », щоб охопити весь історичний центр міста.
- Меріда і Таррагона, за оголошення їхніх археологічних пам'яток римських часів об'єктом Всесвітньої спадщини.
- Ібіца, на підставі оголошення об'єктом Всесвітньої спадщини змішаного активу «Ібіца, біорізноманіття та культура»
- Úbeda і Baeza, за оголошення їх старих кварталів об'єктом Всесвітньої спадщини.

2.2 Особливості структури та видів світової спадщини UNESCO в Іспанії

Структура та види світової спадщини UNESCO в Іспанії відповідає загальним принципам, які визначені організацією. Список світової спадщини Іспанії включає різноманітні контексти об'єктів культурної та природної спадщини, які представляють значущість країни у світовому масштабі. Основні особливості структури та види світової спадщини UNESCO в Іспанії включають:

1. Культурну спадщину: Включає архітектурні пам'ятки, старовинні міста, історичні комплекси, музеї, археологічні розкопки та інші об'єкти, що відображають різні епохи та культурні періоди. Іспанія має численні об'єкти, які визнані як світова культурна спадщина, такі як Альгамбра в Гренаді, старе місто Саламанка, собор Святого Роджера в Таррагоні та багато інших.
2. Природну спадщину: Включає природні парки, резервати, гірські масиви, водні системи та унікальні природні об'єкти. Наприклад, національний парк Галапагос контролюється Іспанією як частина її світової природної спадщини.
3. Міста та старовинні центри: Багато міст в Іспанії включають старовинні центри, які мають значущий історичний та архітектурний внесок. Ці міста репрезентують періоди і стилі архітектури, включаючи середньовічні, ренесансні та мавританські різні впливи. Наприклад, старий центр Толедо і старий центр Кордови.
4. Археологічні об'єкти: Іспанія також включає археологічні об'єкти та розкопки, які представляють історію та культуру країни, включаючи римські вілли, мавританські палацові комплекси та інші археологічні реліквії.

5. Сучасну архітектуру: деякі об'єкти сучасної архітектури також включені до списку, включаючи роботи видатного архітектора Антоніо Гауді, такі як Парк Гюель та вітражний сад Хосепа Антоні Гауді в Барселоні.

Усі ці види світової спадщини в Іспанії відзначаються своєю унікальністю та значимістю для світової культурної та природної спадщини. Іспанія приділяє велику увагу збереженню та управлінню цими об'єктами, щоб забезпечити їх довготривалу збереженість та доступність для майбутніх поколінь.

2.2.1. Матеріальна спадщина

Матеріальна спадщина UNESCO представлена 50 пам'ятками світового значення – з них 44 культурні, 4 природні та 2 змішані.

Барселона вважається найбільш відвідуваним містом Іспанії. Тут зосередились найпопулярніші об'єкти, що входять до спадщини UNESCO – Роботи Антоніо Гауді. Сім чудес світу були оголошені об'єктами Всесвітньої спадщини, і всі вони створені однією людиною. Нікого не здивує, що Антоніо Гауді, один з найвідоміших архітекторів світу, був удостоєний усіх цих титулів. Його творчість стає справжнім символом модерністського руху, і Барселона не була б такою, якою вона є без цих характерних будівель. До

списку увійшли: Парк Гуель, Саграда Фамілія, Будинок Міла, Будинок Бальо, Склеп Кольонія Гуель, Палац Гуель і Будинок Вісенс.

Ще однією вражаючою пам'яткою Іспанії вважається Альгамбра. Колись вона була резиденцією мавританських монархів, які правили цією частиною Іспанії. Фортеця Альгамбра відома як винятковий приклад мавританського впливу на країну і є однією з найкраще збережених у світі. Сад Генераліфе в

палаці вважається одним з найкрасивіших садів у світі. Його фонтани, альтанки і тераси створюють чудовий ландшафт, який сприяє враженню гармонії і краси.

Найкраще збережений римський акведук знаходиться в Сеговії, відомий як "Ель Пуенте". Один з найкращих витворів римської епохи, він використовувався для перекачування води на 17 км від річки Хуліо до Сеговії; побудований 2000 років тому, акведук і сьогодні має чудовий вигляд і вирізняється відсутністю цементу, що утримує разом понад 20 000 гранітних блоків.

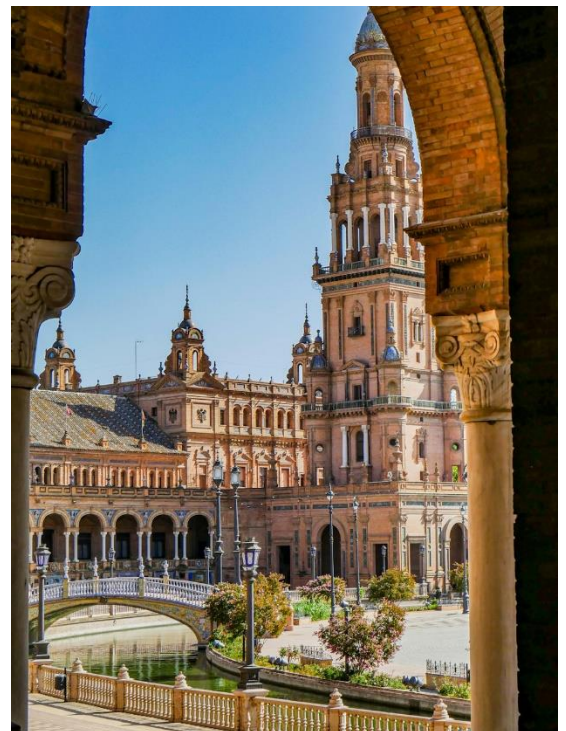
Севілья має три об'єкти Світової спадщини UNESCO: Алькасар, Кафедральний собор та Архів Індії. Ці три безпрецедентні та важливі елементи є частиною культурної спадщини цього андалузського міста.

Справжній Алькасар - це, мабуть, найвідоміша пам'ятка Севільї, приголомшливий комплекс з потойбічними садами і чудовим басейном, що свідчить про багатство іншої епохи. Він відомий як найстаріший палац у Європі, який досі використовується і багато разів використовувався як знімальний майданчик. Неважко помітити, що цей колишній притулок короля Іспанії є результатом блискучого поєднання мавританської та християнської

культури, відомого як стиль мудехар. Кафедральний собор Севільї (Санта-Марія-де-ла-Катедраль) - найбільша готична церква в Європі. Побудований на місці колишньої мечеті, собор зберігає приголомшливі картини таких

відомих художників, як Мурільйо і Гойя, а також могилу Христофора Колумба. І останнє, але не менш важливе - вежа Хіларда, символ Севільї та панорамний вид на все місто. Archivo de Indias розташований на проспекті Конституції, поруч із Кафедральним собором. Він містить понад 80 мільйонів сторінок документів, що стосуються подорожі до Нового Світу. Ці документи розповідають про три століття іспанських завоювань, особливо в Америці.

Всі вище згадані об'єкти спадщини та не тільки відображають справжню культуру та колорит країни. Від прекрасних старовинних соборів і монастирів, унікальних археологічних пам'яток і природних заповідників до історичних міст і красивих маяків - в Іспанії є багато визначних пам'яток, які зараз мають світове значення.

Окрім основного Списку всесвітньої спадщини UNESCO, існує *Попередній список об'єктів* для збереження. Орієнтовний список - це перелік об'єктів, які кожна держава-учасниця має намір номінувати. Державам-сторонам пропонується подавати до Попереднього списку об'єкти, які, на їхню думку, є культурною та/або природною спадщиною, що має видатну

універсальну цінність і тому підходить для включення до Списку всесвітньої спадщини. Номінації до Списку всесвітньої спадщини приймаються лише у тому випадку, якщо об'єкт вже був включений до Попереднього списку.

Після складання попереднього списку і відбору об'єктів держави-сторони можуть планувати, коли подавати свої номінації. Центр всесвітньої спадщини забезпечить включення необхідних документів, а також надасть консультації та допомогу державі-стороні у підготовці цього досьє, яке має бути якомога повнішим. Номінаційна форма подається до Центру всесвітньої спадщини для розгляду і перевірки її повноти. Після заповнення номінаційної форми Центр всесвітньої спадщини надсилає її до відповідного консультативного органу для оцінки.

Після того, як об'єкт-кандидат був номінований і оцінений, остаточне рішення про його включення до Списку всесвітньої спадщини має бути прийняте міжурядовим Комітетом всесвітньої спадщини. Комітет збирається раз на рік і вирішує, які об'єкти вносити до Списку всесвітньої спадщини. Він також може відкласти своє рішення і запросити додаткову інформацію від держав-учасниць.

Станом на 2023 рік Іспанія зареєструвала 30 об'єктів в своєму Попередньому списку:

Таблиця 1. Попередній список спадщини UNESCO в Іспанії.

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>Місцезнаходження</i>	<i>Дата подання</i>
1	Романський культурний анклав на півночі Кастилії-Леона та на півдні Кантабрії	Провінція Паленсія та Кантабрія	26.06.1998
2	Прикордонні укріплення	Автономний регіон Кастилія і Леон	26.06.1998
3	Срібний шлях	Естремадура, Кастилія і Леон	26.06.1998
4	Середземноморські вітряні млини	Мурсія, Кастилія-Ла-Манча, Валенсія	26.06.1998

5	Грецький археологічний ансамбль в Емпуріес, Ескала, Жирона	Емпуріес, Ескала, Жирона	20.12.2002
6	Сакра Рібейра, Луго та Оренсе	Провінції Луго та Оренсе	16.07.1996
7	Середземноморська грань Піренеїв	Альто Ампурда, Жирона (Іспанія) Росельон (Франція)	22.11.2004
8	Стежки тваринництва Места	Автономне співтовариство Кастилії і Леона	27.04.2007
9	Римські шляхи. Маршрути Римської імперії	Автономні співтовариства Валенсії, Кастилії-Ла-Манчі, Андалусії та Каталонії	27.04.2007
10	Анкарес – Соміедо	Князівство Астурія, Кастилія-Леон, Галіція	27.04.2007
11	Замок Лоарре	Арагон	27.04.2007
12	Ель Ферроль. Ілюстрації історичної спадщини	Галіція	27.04.2007
13	Гірнична історична спадщина	Андалусія, Арагон, Астурія, Балеарські острови, Кастилія-ла-Манча, Кастилія-Леон, Каталонія, Мурсія, Країна Басків	27.04.2007
14	Пласенсія - Монфрагуе - Трухільйо: середземноморський пейзаж	Естремадур	02.03.2009
15	Хаенський собор (розширення ренесансних монументальних ансамблів Убеди та Баези)	Автономне співтовариство Андалусія, провінція Хаен	27.01.2012
16	Соляна долина Аньяна	Алава	27.01.2012
17	Культурний ландшафт Ла-Ріоха та Ріоха-Алавеса	Ла-Ріоха і Країна Басків	29.01.2013
18	Середземноморський гірський сільськогосподарський ландшафт Пріорат-Монсан-Сіурана	Каталонія	02.07.2014
19	Портал монастиря Ріполь	Каталонія	27.01.2015

20	Пагорб Сеу Велла з Лейди	Каталонія	29.01.2016
21	Монастир Санта-Марія-де-ла-Рабіда та Меморіальні місця Колумба в Уельві	Андалусія, Уельва	29.01.2016
22	Церква Сан-Сальвадор-де-Вальдедіос	Астурія	27.01.2017
23	Пейзажі оливкового гаю Андалусії	Андалусія	27.01.2017
24	Вино в Іберії	Мурсія, Андалусія та Валенсія	02.05.2018
25	Острови Сіес – Атлантичні острови національного парку Галіція	Галіція	02.05.2018
26	Місто Адріана в Італії	Андалусія, Севілья, Сантіпонсе	02.01.2019
27	Група мосарабських будівель на Піренейському півострові	Кастилія і Леон, Галіція та Кастилія-Ла-Манча	02.01.2019
28	Єпископський престол у Егарі та його живописне оздоблення (V-VIII ст.)	Тарраса, Барселона	02.01.2019
29	Речові докази будівництва Держави Піренеї: Співкнязівство Андорра (Іспанія)	Каталонія, Андорра, Франція	25.01.2021
30	Солодко-солоний пейзаж Сігуенса та Атієнца	Кастилія-Ла-Манча	20.01.2022

Аналіз критеріїв для об'єктів-кандидатів показує, що більшість з них навряд чи потраплять до Списку. Це означає, що потрібно шукати пам'ятки, які точно відповідають критеріям. Шкода, адже об'єкти з попереднього списку були справді визначними. Наприклад, Римські шляхи – величезна праця давніх римлян щодо створення тогочасних доріг. Об'єкт перебуває у попередньому списку з 2007 року. Ідеальна взаємопов'язаність цих доріг сприяла розвитку римської торгівлі та промисловості, зростанню міста і, можливо, найважливіше - самому існуванню Риму як держави. Ці дороги з'єднували всі регіони, від пустелі Сахара до Малої Азії, Греції, Балкан, Німецької рівнини, Галлії, Італії та Іспанії. Римські дороги є живим свідченням передачі

технологічних знань, досягаючи кожного куточка континенту, через долини, річки, гори і болота. Всі вони мають однакові технічні характеристики та методи будівництва, а також спільну культуру, пов'язану з мовою та іншими традиціями, такими як їжа та одяг.

Інший приклад, замок Лоарре, є, мабуть, найкращим у всьому Арагоні (регіон Іспанії). Його можна вважати унікальним творінням, оскільки він мало змінився від первісної будівлі, пов'язаний з певними історичними подіями і є особливо гарним прикладом певної типології та характерного стилю оборонної архітектури. За наказом короля Арагону Санчо ель-Майора він був побудований у ХХІ столітті для захисту і контролю території, використовуючи популярний на той час романський стиль. А. Кінгслі Портер у своїй книзі "Іспанська романська скульптура", виданій у Нью-Йорку 1928 року, назвав замок Лоарре одним із найкращих зразків романського мистецтва в Іспанії, як з точки зору скульптури, так і архітектури.

Можна спостерігати, що такі справді видатні об'єкти не можуть бути внесені до Списку всесвітньої спадщини. Секретаріат UNESCO стверджує, що критерії, які використовувалися, були неправильно обрані відповідно до характеристик об'єктів. Я вважаю, що варто більш ретельно підійти до цього питання і ще раз проаналізувати, за якими саме критеріями можна було б включити ці об'єкти до Списку всесвітньої спадщини.

2.2.2. Нематеріальна спадщина

У 2001 році UNESCO додала ще один список - "Нематеріальна культурна спадщина людства". Цей список зосереджується на національному та регіональному фольклорі, традиціях, мовах, духовних віруваннях, соціальних звичаях, стародавніх знаннях і навичках.

З посиленням глобалізації багато культур і традицій занепадають і будуть втрачені для майбутніх поколінь, якщо їх не захистити. Нематеріальна культурна спадщина людства покликана визнати і віддати належне людській

здатності до творчого самовираження та інновацій. Вона пов'язує нас з минулим і поважає розмаїття культур у всьому світі. Нематеріальна культурна спадщина сприяє міжкультурному взаєморозумінню та приносить економічні вигоди місцевим громадам у вигляді туризму та виробництва.

Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини визначає нематеріальну культурну спадщину як практики, уявлення, вираження, а також знання та навички (включаючи інструменти, предмети, артефакти, культурні простори), які спільноти, групи та, у деяких випадках особи визнають частиною своєї культурної спадщини. Її іноді називають живою культурною спадщиною, і вона проявляється, зокрема, у таких областях:

- Усні традиції та вираження, включаючи мову як носій нематеріальної культурної спадщини;
- Виконавські види мистецтва;
- Соціальні звичаї, обряди та святкові події;
- Знання та практики, що стосуються природи та Всесвіту;
- Традиційне ремесло

Культурна спадщина загалом складається з продуктів і процесів культури, які зберігаються та передаються через покоління. Частина цієї спадщини набуває форми культурної власності, утвореної матеріальними артефактами, такими як будівлі чи твори мистецтва. Однак багато частин культури є нематеріальними, включаючи пісні, музику, танці, драму, навички, кухню, ремесла та фестивалі. Це форми культури, які можна записати, але не можна торкнутися чи зберегти у фізичній формі, як у музеї, а лише відчуті через транспортний засіб, що виражає це. ООН назвала ці культурні засоби «людськими скарбами».

Наразі Іспанія має близько 20 об'єктів у списку нематеріальної культурної спадщини людства UNESCO. Серед них Фальяс Валенсії, фламенко і навіть

середземноморська кухня. Деякі з них менш відомі, але не менш цікаві, оскільки представляють різні аспекти іспанської історії та культури.

Таблиця 2. Список нематеріальної культурної спадщини UNESCO в Іспанії

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>Рік внесення</i>
1	Сплав лісу	2022
2	Ручний дзвоник	2022
3	Соколине полювання, жива людська спадщина	2021
4	Винні коні	2020
5	Кустарний процес виготовлення талавери з Пуебла та Тласкала (Мексика) та кераміки з Талавера-де-ла-Рейна та Ель-Пуенте-дель-Арсобіспо (Іспанія).	2019
6	Ритуали гри на барабанах Tamboradas	2018
7	Мистецтво сухого каменю, знання та техніки	2018
8	Свято Валенсії Фальяс	2016
9	Свята вогню літнього сонцестояння в Піренеях	2015
10	Середземноморська дієта	2013
11	Фієста внутрішніх двориків у Кордові	2012
12	Свято 'la Mare de Déu de la Salut' в Альгемесі	2011
13	Відродження традиційної майстерності виготовлення вапна в Морон-де-ла-Фронтера, Севілья, Андалусія	2011
14	Спів Сибілли на Майорці	2010
15	Фламенко	2010
16	Людські вежі	2010

17	Трибунали іригаторів іспанського узбережжя Середземного моря: Рада мудреців рівнини Мурсії та Водний трибунал рівнини Валенсії	2009
18	Свистяча мова острова Ла Гомера (Канарські острови), Силбо Гомеро	2009
19	Містерія Ельче	2008
20	Патум з Берги	2008

Нематеріальна культурна спадщина Іспанії включає музику, їжу та численні свята. Найбільш відомими вважають:

1. Фламенко
2. Людські вежі або "Castells"
3. «Фальяс» у Валенсії
4. Tamboradas — Паради барабанів
5. Фестиваль дворів у Кордові
6. Фестиваль Патум у Берзі
7. Свято літнього сонцестояння в Піренеях
8. Свистяча мова Ла Гомера
9. Трибунали іригаторів іспанського Середземноморського узбережжя
10. Винні коні

Фламенко - це вид мистецтва, що поєднує в собі спів, танець і музику. Воно здатне виражати широкий спектр емоцій і настроїв - смуток, радість, трагедію, щастя і страх - за допомогою щирих і виразних текстів, що характеризуються простотою і наївністю. Вистави фламенко виконуються на релігійних святах, ритуалах і церемоніях, особистих святкуваннях і місцевих концертах. Фламенко передається через сім'ї, соціальні групи та клуби фламенко, які відіграють фундаментальну роль у його збереженні та поширенні. Цей танець привертає увагу туристів всього світу. Вистави та

фестивалі іспанського фламенко є елементом атракції, що сприяє розвитку туризму.

Людські вежі або "Castells" - це живі вежі, які зводять у каталонських містах і селах під час різноманітних фестивалів. Існує багато традицій, і різні покоління можуть належати до однієї групи. "Кастельєри" стоять один за одним на плечах, утворюючи людську вежу заввишки від шести до десяти поверхів. Широкий пояс, що захищає спину, також підтримує людину, яка піднімається на верхні поверхи вежі. У 2010 році вежі були внесені до Списку нематеріальної культурної спадщини як унікальний виразник каталонської культури. Замок став метафорою мужності, рівноваги, організованості та державотворчої сили. Колективна сила та об'єднаний дух громади, що тягнеться до неба.

«Фальяс» у Валенсії - це пам'ятники, що складаються з нінотас (карикатур), в яких місцеві художники та ремісники коментують актуальні соціальні проблеми Фестиваль Фаліас, що проходить у Валенсії з 1 по 19 березня, - це можливість для колективної творчості та збереження

традиційних видів мистецтва і ремесел. Він також є джерелом регіональної гордості, сприяє культурній ідентичності та зміцнює соціальну згуртованість.

У минулому, коли валенсійська мова була заборонена, фестиваль також був засобом захисту валенсійської мови. Кульмінація фестивалю відбувається 19 березня, в ніч на День Святого Йосипа, коли спалюють усі "фаласи". Це спалення є символом очищення та оновлення, а також фестивалем прощання з минулорічними творами мистецтва.

Одна з подій католицького Страсного тижня, *Tamboradas* — *паради барабанів* - це галасливий колективний ритуал, заснований на одночасному та інтенсивному битті тисяч барабанів, який продовжується впродовж днів і ночей у громадських місцях міст і сіл. Щороку вони створюють захоплюючий звуковий ландшафт та ідентичність в інтенсивній атмосфері багатих емоцій та колективної спільної свідомості. Процес передачі цієї практики створює сильне почуття приналежності та глибокий зв'язок з ритуалом у всій громаді. Тамборада в Калансі визнана однією з найбільш вражаючих і унікальних святкових традицій в Іспанії, і вона зберігається та розвивається як частина культурної спадщини країни. Ця подія привертає увагу як місцевих мешканців, так і туристів, які хочуть відчувати атмосферу традиційного весняного святкування в Іспанії.

Протягом 12 днів на початку травня місто Кордова святкує *Фестиваль внутрішніх двориків*. Патіо - це внутрішні дворики сімейних багатоквартирних будинків в історичному центрі міста, які прикрашають в особливий спосіб. Кольори і текстури герані, жасмину, туберози, троянд, гвоздик і цитрусових, які прикрашають внутрішні дворики, є справжніми витворами мистецтва. Патіо Кордовес - це також місце для традиційного співу, гри на гітарі

фламенко і танців. Фестивалі фламенко вважаються невід'ємною частиною культурної спадщини міста та сильним нагадуванням про ідентичність і спадкоємність міста. Традиції, знання та ноу-хау, що передавалися протягом століть, втілені в символах і вираженнях традицій кордовської громади.

У 2005 році *фестиваль Патум* у місті Берга, Каталонія, був оголошений нематеріальною культурною спадщиною людства після 600-річчя святкування. Фестиваль проходить із середи по неділю в червні під час свята Божого Тіла, і хоча це, по суті, католицьке свято, воно має своє коріння в язичництві та літньому сонцестоянні. Сьогодні фестиваль складається з ходів і театралізованих вистав з танцями або «балами» різних персонажів і фігур. Це містичні або символічні фігури, які танцюють під ритм барабанів, а також додають збудження вогню чи піротехніки. Тисячі людей збираються на вулиці та площу Сан-Пере, щоб спостерігати за танцями та фольклорною музикою з 20:00 до 3:00 ранку.

Свято літнього сонцестояння в Піренеях. Вночі люди з різних міст і сіл піднімаються на гору з палаючими смолоскипами, щоб запалити різні традиційні маяки. Спуск з гори є особливим моментом для молодих людей, що означає перехід від юності до дорослого життя. Це свято в Піренеях вважається часом відновлення соціальних зв'язків і зміцнення почуття приналежності, ідентичності та спадкоємності, а святкування включає в себе популярний фольклор і спільні трапези.

Свистяча мова Ла Гомера - це мова свистунів, що використовується для спілкування в каньйонах на острові Ла-Гомера (Канарські острови). Це єдина повністю розвинена мова свистунів у світі, якою розмовляє велика громада, що налічує близько 22 000 осіб. Для підтримки мови її викладають у школах з 1999 року. Сільво-гомеро - це свистяча версія іспанських голосних і приголосних, в якій два типи свистків замінюють п'ять голосних і ще чотири типи свистків замінюють приголосні. Згодом вводяться свистки різної інтенсивності та тривалості.

Трибунали іригаторів іспанського Середземноморського узбережжя – це традиційні суди, які керують водою у своїх громадах і використовувалися з часів маврів. Вони визнані іспанським законодавством і є демократичними, прозорими та неупередженими у вирішенні суперечок, пов'язаних з управлінням водними ресурсами. Суди є символом регіональної ідентичності та мають особливе значення для місцевих жителів. Вони тривають безперервно з 9 століття завдяки своїй ефективності.

«*Біг винних коней*» — щорічна подія, яка проходить 2 травня в Караваці, Мурсія. Перегони передбачають захоплюючий 8-секундний ривок на 80-метровий пагорб до замку, з чотирма ведучими, які керують кожним конем. Коней потрібно тримати спокійними та контрольованими серед шуму та натовпу, і якщо провідник у будь-який момент втрачає контроль, вони дискваліфікуються. Змагання називають «Біг винних коней» через розумну тактику, використану під час битви між маврами та християнами.

У всьому своєму розмаїтті нематеріальна спадщина Іспанії є кошовною перлиною, що відображає сутність іспанської культури. Фестивалі, музика, танці, ритуали та мовні вирази, що складають цю нематеріальну спадщину, не лише збагачують повсякденне життя, але й пов'язують сучасне покоління з глибоким корінням минулого.

Однак ця нематеріальна спадщина не захищена від плину часу та тиску глобалізації. Охорона нематеріальної спадщини - це не лише вшанування минулого, але й забезпечення тяглості традицій, які мають здатність об'єднувати людей, зміцнювати ідентичність і створювати відчутне почуття приналежності.

Висновки до розділу II.

Отже, Іспанія має надзвичайно багату та різноманітну культурну та природну спадщину, що відображається у великій кількості об'єктів Світової спадщини UNESCO на її території: станом на 2023 рік Іспанія налічувала 50 об'єктів Світової спадщини, посідаючи п'яте місце у світі за цим показником.

Більшість з них (44) є об'єктами культурної спадщини, що представляють багате історичне минуле Іспанії та її регіонів і відображають різні культурні впливи та періоди. До них відносяться стародавні міста, фортеці, собори, палаци та архітектурні пам'ятки різних стилів та історичних періодів. Особливо виділяється унікальна творчість відомого архітектора Антоніо Гауді.

Більшість пам'яток Іспанії були внесені до Списку в період між 1984 і 2002 роками. У цей період у світі зріс інтерес до охорони культурної спадщини. Іспанія також активізувала свої зусилля, що знайшло відображення у розширенні її включення до Списку UNESCO .

Особливу цінність становить нематеріальна культурна спадщина традиційних фестивалів, музики, танців і ремесел. Двадцять елементів нематеріальної спадщини Іспанії визнані UNESCO шедеврами усної та нематеріальної спадщини людства. Таке розмаїття об'єктів Всесвітньої спадщини створює сприятливі умови для збереження культурної самобутності Іспанії та розвитку туризму, що приваблює безліч туристів з усього світу.

Таким чином, об'єкти Світової спадщини UNESCO в Іспанії є справжнім відображенням культурного та природного розмаїття країни. Їх охорона та раціональне використання для розвитку туризму є важливим напрямком державної політики.

РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ІСПАНІЇ

3.1. Місце Іспанії у світовому рейтингу конкурентоспроможності туристичного сектору

За останні десятиліття туризм став одним з основних секторів світової економіки, що найбільш динамічно розвиваються. Туризм у багатьох країнах світу є пріоритетним напрямком розвитку національної економіки і культури, завдяки своїй високій прибутковості і значному позитивному соціально-економічному і культурному впливу. Враховуючи той факт, що головною проблемою сучасного європейського простору є загострення фінансово-економічних проблем країн ЄС, виникає необхідність у розробці заходів щодо стимулювання національного розвитку та підвищення добробуту населення.

Існує тісний взаємозв'язок між зростанням туристичного сектору і загальним процесом економічного розвитку. У реальних економічних умовах причинно-наслідкові зв'язки завжди змінюються з випередженням один одного. Якщо туризм виступає в якості потужного двигуна економічного розвитку, то подальша участь туризму в кінцевому рахунку визначається загальним економічним потенціалом країни. Тобто в рамках системи "туризм–національна економіка" завжди існує взаємне стимулювання.

Туризм є одним з основних секторів іспанської економіки та головним рушієм соціально-економічного розвитку: у 2019 році загальний вплив туризму (прямий і непрямий) склав 155 млрд євро, що становить 12,4% від загального ВВП. На сектор припадало 13,5% загальної зайнятості; після пандемії COVID-19 загальний внесок туризму у ВВП зменшився вдвічі - до 5,5%. Туризм залишається важливим драйвером зайнятості, на нього припадає 12% загальної зайнятості в Іспанії.

У 2019 році кількість іноземних туристів досягла 83,5 млн, а туристичне споживання склало 84,5 млрд євро; через вплив пандемії COVID-19 кількість

іноземних туристів у 2020 році скоротилася на 77,3% до 18,9 млн, а споживання впало на 73,9% до 22,1 млрд євро; у 2021 році відбулося незначне відновлення, але кількість іноземних туристів все ще була на 62,7% нижчою, ніж 31,2 мільйона у 2019 році.

Внутрішній туризм також серйозно постраждав, скоротившись на 45,5% до 74,8 млн у 2020 році. Як і міжнародний туризм, внутрішній туризм відновився у 2021 році, збільшившись на 40% до 107,7 мільйона, але залишається на 21% нижчим за допандемічний рівень.

Туризм, який діє як складний, багатогранний, багатофункціональний міжвідомчий комплекс, має значний вплив на економіку Іспанії: диверсифікується структура економіки, змінюються пріоритети в багатьох сферах національної економіки, підвищується рівень життя населення. Завдяки туризму географічне положення держави, його природні і кліматичні ресурси, культурні та історичні пам'ятки стають предметом загального інтересу.

Згідно з Індексом конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму, Іспанія посідає високі позиції у сфері культурної спадщини, природних ресурсів, туристичної інфраструктури та гостинності. Це свідчить про високу конкурентоспроможність Іспанії в туристичному секторі.

Головними визначними пам'ятками Іспанії є її "видатні природні і, перш за все, культурні ресурси", які дають їй значну конкурентну перевагу над іншими країнами. Іспанія також є важливим центром для проведення міжнародних конгресів і спортивних заходів, і продемонструвала справжню силу в поєднанні своєї культурної пропозиції з цікавою спадщиною, що робить Іспанію найкращою країною в світі в цьому відношенні. У цьому відношенні кількість об'єктів природної спадщини, визнаних UNESCO, викликає інтерес і сприяє привабливості природного простору.

Іспанія має добре розвинену туристичну інфраструктуру для задоволення потреб туристів, включаючи готелі, ресторани і транспорт. Країна також бере активну участь у захисті своїх природних і культурних ресурсів, що сприяє сталому розвитку туризму.

У 2019 році Іспанія зберегла першість у рейтингу конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму, складеному Всесвітнім економічним форумом. Звіт про конкурентоспроможність у сфері подорожей та туризму (ТТСР) оцінює 140 країн на основі їхніх переваг у секторі порівняно з конкурентами. Іспанія очолила список третій рік поспіль, за нею йдуть Франція, Німеччина та Японія. Інші країни залишилися в першій десятці без змін.

Основний висновок звіту полягає в тому, що сектор подорожей і туризму стає все більш конкурентоспроможним у всьому світі. Зокрема, за даними Всесвітньої ради з подорожей та туризму, внесок сектору у світовий ВВП за аналізований період перевищив 10% при аналогічному рівні зайнятості. За оцінками Всесвітнього економічного форуму, цей внесок зросте майже на 50% протягом наступного десятиліття завдяки глобальному розширенню середнього класу, особливо в Азії.

Позиція Іспанії обумовлена її багатими природними ресурсами (9-те місце в цій категорії) і культурними цінностями (3-тє), а також тим, що у звіті описується як "вражаюча інфраструктура туристичних послуг" (також 3-тє місце). Іспанія є другою найбільш відвідуваною країною у світі та центром міжнародних конференцій і спортивних подій.

На 140 досліджуваних економік припадає 98% світового ВВП сектору подорожей і туризму, який зафіксував понад 1,4 мільярда міжнародних туристичних прибуттів у 2018 році. Найбільш конкурентоспроможні регіони розділені між Європою та Євразією, на які припадає шість з десяти лідерів.

Іспанія, виступаючи реципієнтом міжнародних туристичних потоків, вже багато років займає найвищі щаблі в рейтингу найпривабливіших та найпопулярніших дестинацій світу, поступаючись в 2023 р. лише Франції (рис. 3.1.).

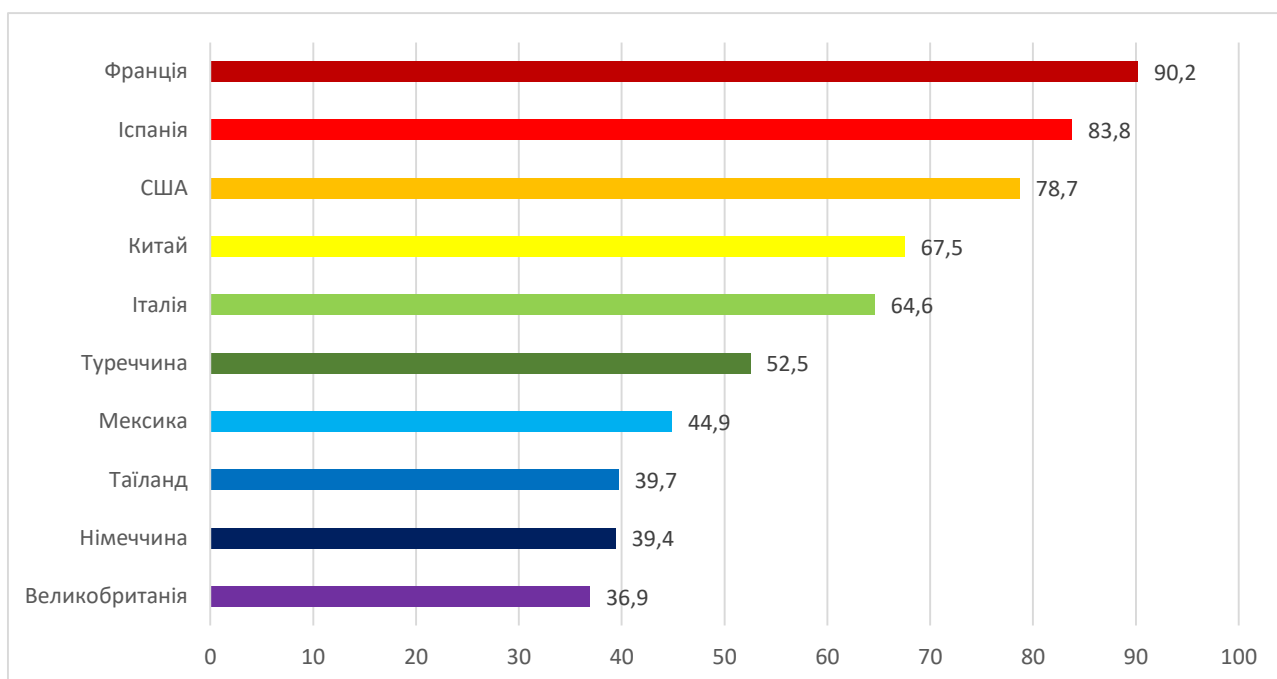

Рис. 3.1. Топ найбільш відвідуваних країн світу. (млн. ос.)

Аналізуючи рисунок 3.2. можна зазначити що основними генераторами туристів для Іспанії в 2018 році були Великобританія (18,502 тис.ос.), Франція (11,343 тис.ос.), Італія (4,382 тис.ос.).

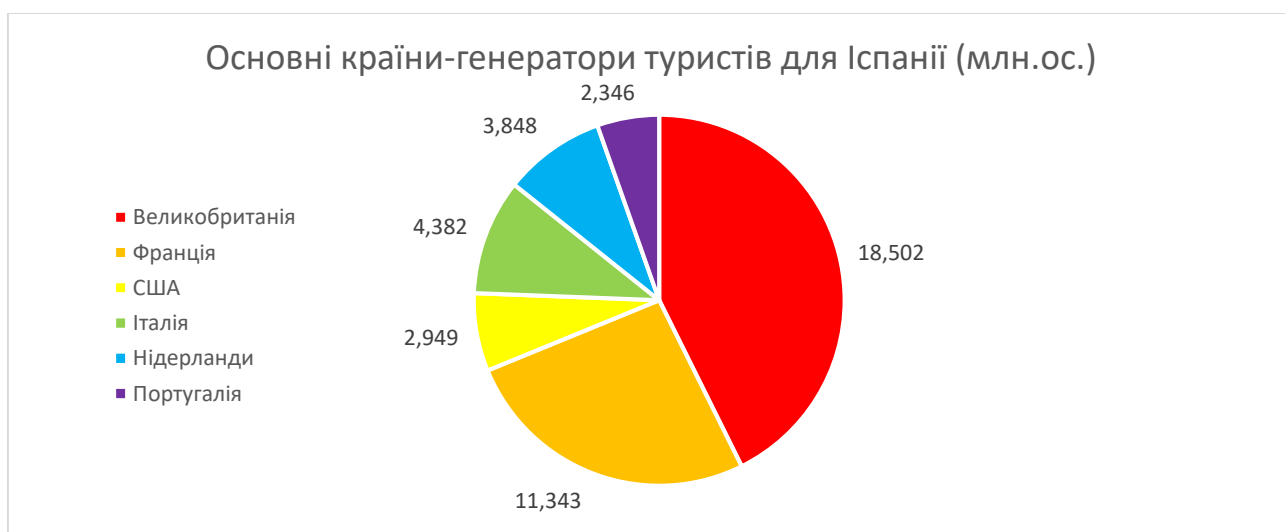

Рис. 3.2. Основні країни-генератори туристів для Іспанії (2018 р) (млн. ос.).

За даними офіційної державної статистики, 90 % усіх туристичних потоків направлено в п'ять основних курортних регіонів країни: Каталонію, Балеарські острови, Канари, Андалусію і Валенсію. Середні витрати туриста в Іспанії в день складають мінімум 123 євро.

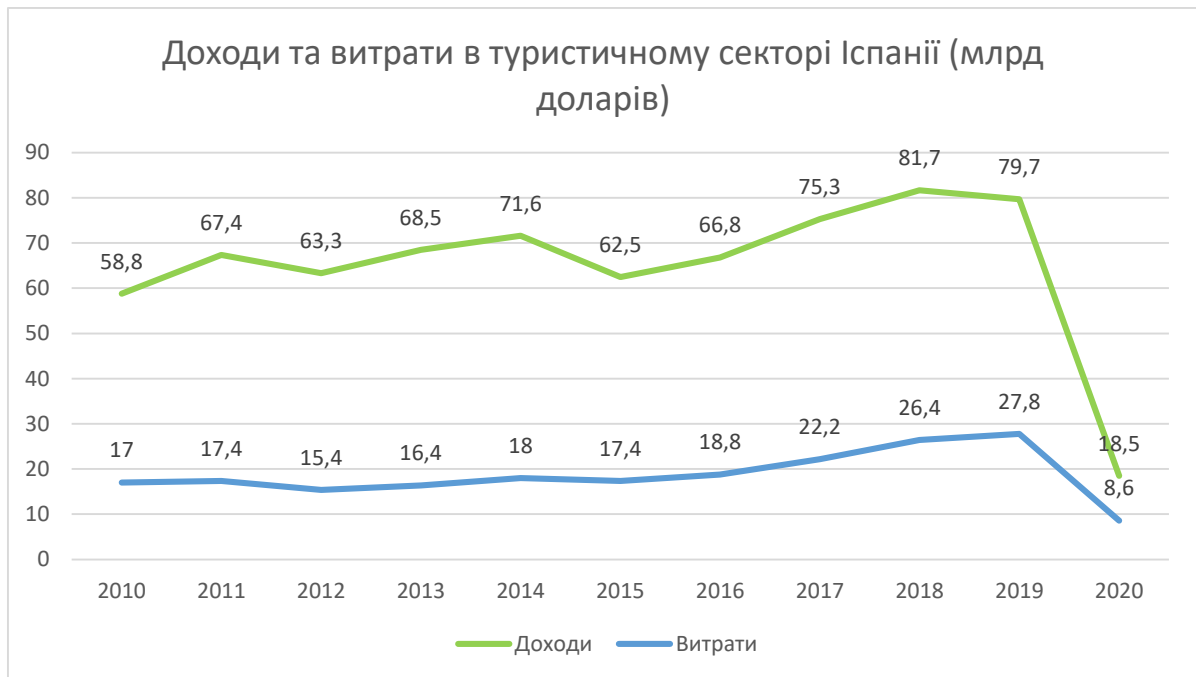

Рис. 3.3. Доходи та витрати в туристичному секторі Іспанії 2010-2020 рр. (млрд. доларів).

Іспанія займає перше місце в світі за обсягом річних бюджетів, що витрачаються на просування туристичних продуктів країн за кордоном. Крім того, Іспанія є абсолютним лідером серед країн Організації економічного співробітництва та розвитку за кількістю мігрантів, зайнятих у туристичному секторі. Згідно зі статистикою міжнародних організацій, 16,15% від загального числа співробітників, зайнятих в готельному і ресторанному бізнесі, є іммігрантами.

Індустрія туризму будь-якої країни стикається з проблемами збалансованого розвитку, збереження культурної та історичної спадщини, задоволення різноманітних потреб споживачів відповідними професійними туристичними продуктами. Різні види туризму, представлені в Іспанії, повністю відповідають поставленому завданню. Таким чином, специфічний

туристичний асортимент Іспанії включає пляжі, культуру, освіту, сільську місцевість, бізнес, гастрономію, спортивний та подієвий туризм.

Підводячи підсумок вищесказаного, стає зрозуміло, що результатом успішного поєднання всіх перерахованих вище складових туристичного комплексу Іспанії є висока позиція в рейтингу за показниками конкурентоспроможності країни в сфері подорожей і туризму. Згідно з індексом, Іспанія входить в число 10 країн з найвищими темпами розвитку індустрії туризму. Країна продовжує лідирувати з точки зору доступності культурних ресурсів (проведення численних виставок і ярмарків, наявність великої кількості об'єктів Всесвітньої культурної спадщини, значний потенціал для проведення спортивних змагань). Ця позитивна тенденція, принаймні, є результатом комплексної державної політики у сфері туризму.

3.2. Аналіз туристичних прибуттів

Іспанія є добре відомим туристичним ринком в Європі - регіоні з найбільшою кількістю туристів у всьому світі. У 2022 році в Іспанії було зареєстровано понад 100 мільйонів іноземних відвідувачів, відновившись на 187,2% і 102,6% порівняно з 2020 і 2021 роками відповідно. Однак до пандемії COVID-19 іберійська країна нараховувала понад 120 мільйонів іноземних відвідувачів, поки не досягла рекордної позначки в 126,2 мільйона. Ця цифра більш ніж в 2,5 рази перевищує загальну чисельність населення Іспанії, тобто близько 48 мільйонів чоловік. В результаті туризм є одним з основних двигунів іспанської економіки. За 2019 рік загальна додана вартість (VDV) галузей, пов'язаних з розміщенням туристів та послугами громадського харчування в Іспанії, досягла понад 700 мільярдів євро. Але в той час як пандемія коронавірусу (COVID-19) негативно вплинула на ці показники у 2020 році, відновлення спостерігалось вже наступного року.

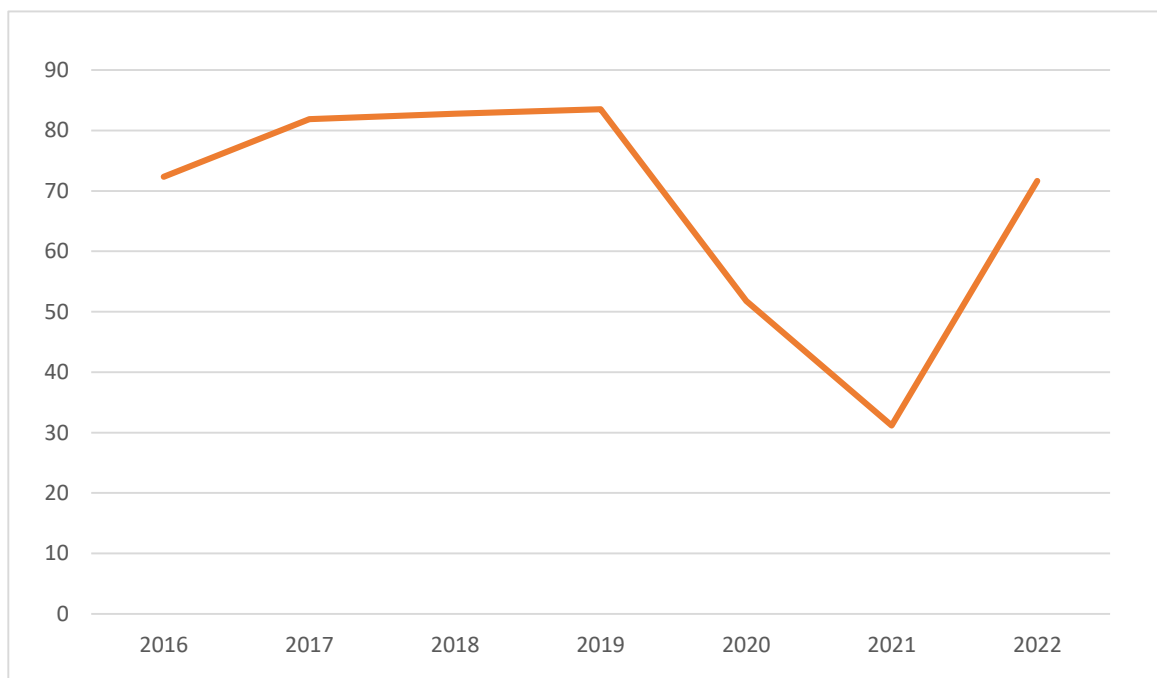

Рис. 3.4. Туристичні прибуття в Іспанії 2016-2022 рр. (млн. ос.).

Число туристів збільшилося на 11,4% в порівнянні з минулим роком і на 2,6% в 2019 році в порівнянні з рекордом, досягнутим за 7 місяців. Витрати на туризм за 7-й місяць склали 13,853 млн євро, що на 16,4% більше, ніж минулого року та 16% порівняно з 2019 р..

За перші півроку 2023 р. в Іспанію прибуло 47,6 мільйонів осіб. Це на 20,9% більше, ніж минулого року. У першому півріччі 2023 року загальні витрати склали 59,864 млн євро, що на 25,3% більше в порівнянні з аналогічним періодом минулого року і на 14,7% більше в порівнянні з 2019 роком.

За словами виконуючого обов'язки міністра промисловості, торгівлі та туризму Ектора Гомеса, «вперше ми перевищили 10 мільйонів відвідувачів у липні, що супроводжувалося надзвичайними рівнями туристичних витрат, які демонструють потенціал Іспанії як якісного, привабливого та сталого напрямку для світу». Міністр туризму також підкреслив «чудові цифри туристичних прибуттів зі Сполучених Штатів, які не тільки відновилися, як ми спостерігали протягом усього літа, але вже перевищують найкращі показники до пандемії».

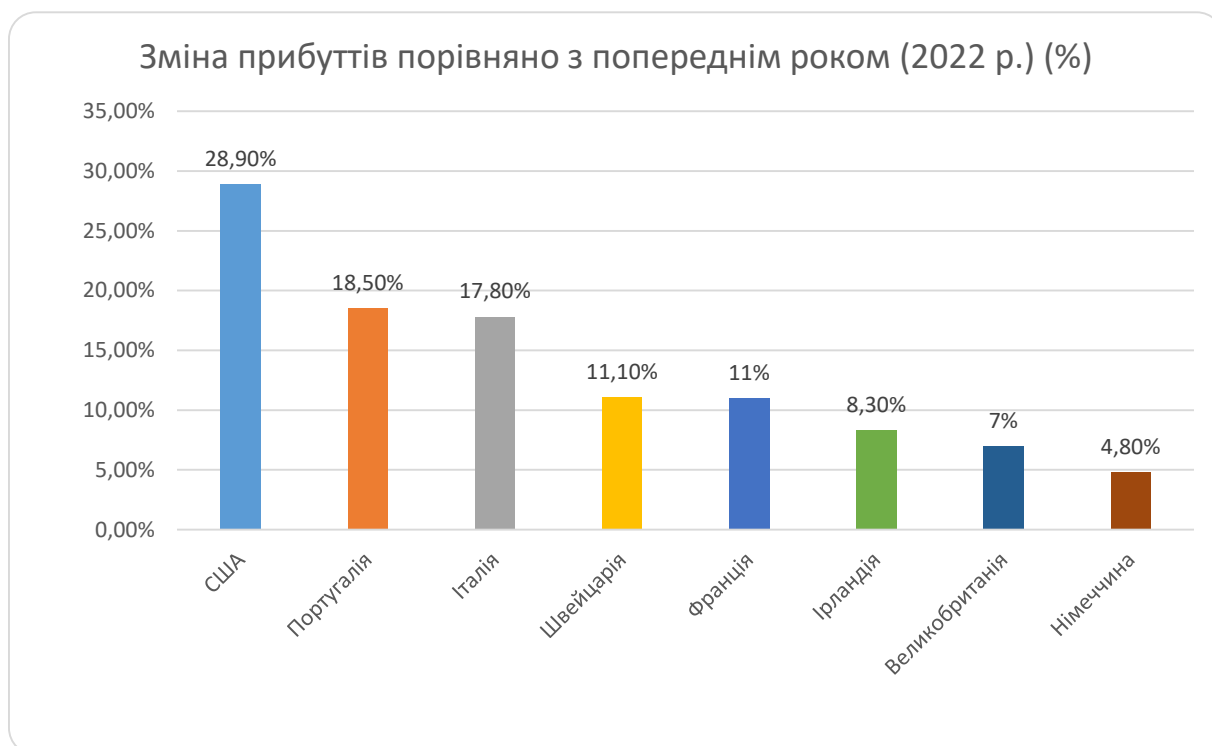

Рис. 3.5. Географія туристичних прибуттів до Іспанії 2023 р. (%)

Великобританія була основною країною-генератором туристів в липні, її відвідали 2 мільйонів осіб, що становить 20% від загальної кількості, що на 7% більше, ніж у червні 2022 року.

Наступними країнами з найбільшою кількістю туристів, які відвідали Іспанію, були Франція та Німеччина. Із Франції прибуло 1,6 мільйонів туристів (зростання на 11% в річному численні), в той час як із Німеччини – 1 млн. (зростання на 4,8%).

Серед інших країн з кожним роком збільшується кількість туристів зі США (на 28,9% більше, ніж торік у липні), Португалії (18,5%) та Італії (17,8%). Крім того, число прибулих зі Сполучених Штатів і Франції вже перевищує показники, що мали місце до пандемії в липні 2019 року, і сукупні показники за перші 7 місяців року. Станом на вересень 2023 року із США прибуло 2,3 мільйона громадян, порівняно зі 1,9 мільйона у 2019 році за той самий період. Що стосується Франції, то до липня прибуло 6,4 мільйонів відвідувачів, що на 300 тисяч більше, ніж у 2019 році.

І за винятком Сполучених Штатів, кількість туристів, які прибувають з інших частин Америки, зросла на 30,3% порівняно з 2022 роком. Після США найбільше зросли показники Швейцарії (на 11,1%) та Ірландії (8,3%) в порівнянні з попереднім роком.

Що стосується витрат у липні, основними країнами є Великобританія (18,9% від загального обсягу), Франція (10,8%) і Німеччина (10,1%). Щорічні витрати туристів з Великобританії зросли на 9,8%, з Франції - на 21,8% і з Німеччини - на 4,5%.

Основні напрями. За перші 7 місяців 2023 року найбільше туристів відвідало Каталонію (майже 10,2 мільйона, що становить на 27% більше, ніж за аналогічний період минулого року), Балеарські острови (майже 8,1 мільйонів, на 9% більше) і Канарські острови (понад 7,9 мільйонів, зростання на 16,3%).

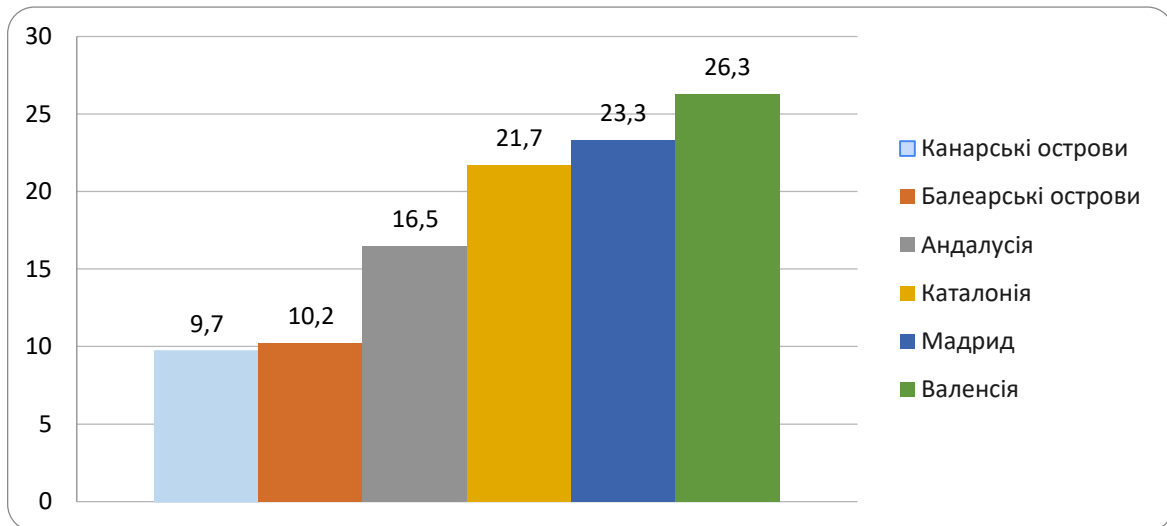

Рис. 3.6. Зміна туристичних прибуттів за напрямками 2023 р. (%).

Якщо орієнтуватися на липень 2023 року, то Балеарські острови є основним напрямком для туристів, 24,1% від загального числа. Каталонія (22,9%) і Андалусія (13,3%) знаходяться на 2-му і 3-му місцях.

Загалом на Балеарські острови прибуло 2,4 мільйонів туристів, що на 7,2% більше, ніж минулого року. Основними країнами проживання туристів на цій території є Великобританія (26,2% від загального числа) і Німеччина (25,1%).

Кількість туристів, які відвідали Каталонію, збільшилася на 16,2%, перевищивши 2,3 мільйона. Загалом 21% з них прибули з Франції та 11,1% з Великобританії.

Третім основним напрямком за кількістю туристів стала Андалусія з 1,3 млн туристів і щорічним темпом зростання в 20,1%. Основною країною походження була Великобританія (22,5% від загального числа туристів), за нею слідували країни Північної Європи (12,4%).

В інших автономних громадах кількість туристів зросла на 18,4% у Валенсії, на 6,1% у Мадриді та на 4% на Канарських островах.

Найбільш відвідувані міста. У 2022 році Барселона була найпопулярнішим містом Іспанії завдяки своїй архітектурі та творам

мистецтва. Воно також добре відоме своїми чудовими пляжами, гарною погодою, спортивними заходами та місцевою кухнею. Цього року готелі Барселони прийняли 5,84 мільйона іноземних гостей, які зупинилися на ніч. Парк Гуель зафіксував 1,01 мільйона іноземних відвідувачів у 2021 році, що робить його найбільш відвідуюваною туристичною визначною пам'яткою Барселони. У 2021 році кількість відвідувачів храму Святого Сімейства впала приблизно на 240 000, що зробило його другою найбільш відвідуюваною туристичною визначною пам'яткою Барселони. За даними Statista, під час пандемії 2020 року кількість відвідувачів храму Святого Сімейства впала до 763 000 порівняно з 2019 роком, коли його відвідало 4,72 мільйона туристів.

У 2022 році Мадрид став другим найбільш відвідуваним містом Іспанії, загалом 4,31 мільйона іноземних туристів зупинилися в мадридських готелях. Мадрид входить до десятки європейських міст, де туристи зупиняються на нічліг. Однак щоденні витрати іноземних туристів у 2022 році були на 18% нижчими, ніж у 2021 році, і становили 281 євро на особу. Найпопулярнішим музеєм Мадрида у 2022 році став Музей королеви Софії. Кількість відвідувачів зросла на 186% порівняно з 2021 роком, перевищивши 3 мільйони; у 2019 році він зафіксував найбільшу кількість відвідувачів, приблизно 4,5 мільйона.

У 2022 році Пальма-де-Майорка була третім найбільш відвідуваним містом Іспанії з понад 1,94 мільйонами іноземних гостей. Найбільший з Балеарських островів, Пальма-де-Майорка має численні морські курорти і бухти. Пальма-де-Майорка також пропонує пішохідні тури гірськими районами.

Внутрішній туризм. Виноробні, пляжі та гори в Іспанії є популярними напрямками не тільки для іноземних туристів, але й для місцевих туристів. У 2022 році кількість внутрішніх поїздок в Іспанії досягла понад 155 млн., що приблизно на 14% більше, ніж у попередньому році, коли їх було близько 135 млн.. Країна складається з 17 автономних громад, кожна з яких має свою власну географію. Андалусія є найпопулярнішим туристичним напрямком

серед внутрішніх туристів в Іспанії в 2022 році, зареєструвавши майже 28 млн. поїздок жителів країни. Цього року громади Каталонії та Валенсії посіли друге місце в рейтингу з 24,16 та 17,93 мільйонами поїздок відповідно. В цілому, кількість внутрішніх поїздок жителів Іспанії значно перевищує кількість виїзних поїздок, що здійснюються жителями Іспанії.

3.3. Аналіз туристичних доходів

За даними Всесвітнього економічного форуму (міжнародної організації з питань державно-приватного співробітництва), "Іспанія розвиває економіку, що спеціалізується на туризмі, причому більше половини доходів її туристичного сектору надходить від в'їзних туристів".

Доходи від туризму в Іспанії зросли до 10798 млн євро в серпні 2023 року з 10775 млн євро в липні 2023 року. Доходи від туризму в Іспанії в середньому становили 3 545,76 млн євро з 1993 по 2023 рік, досягнувши максимуму в 10 798 млн євро в серпні 2023 року і рекордного мінімуму в 0,00 млн євро в квітні 2020 року.

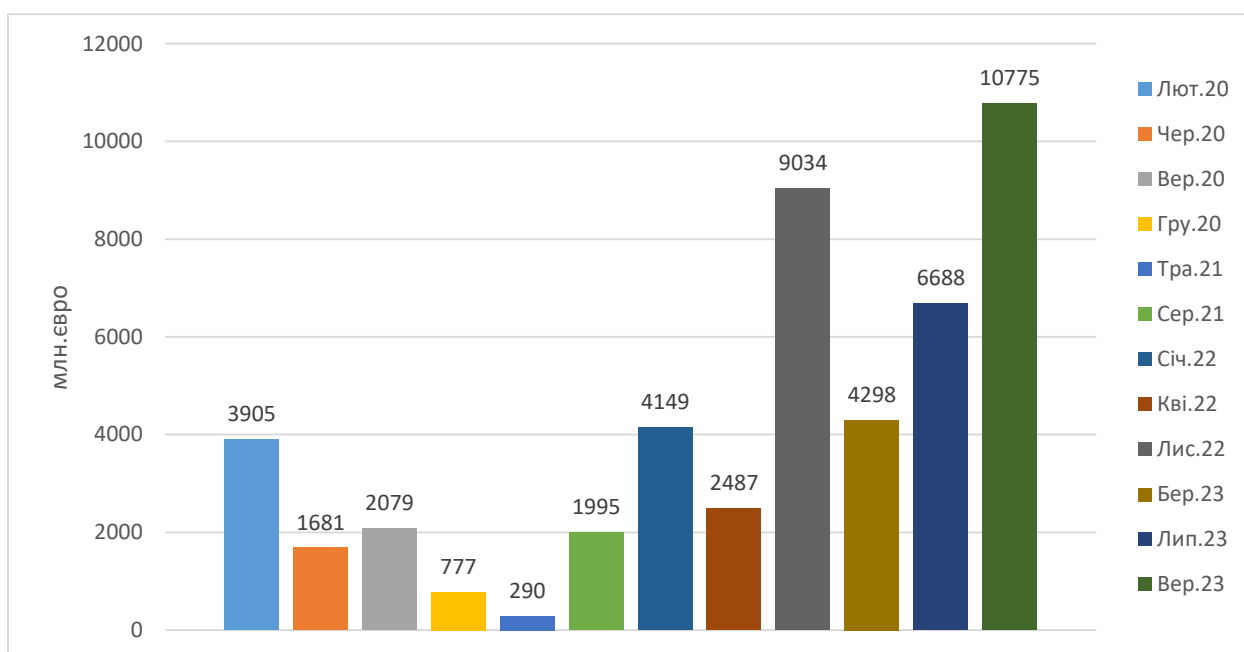

Рис. 3.7 Туристичні доходи Іспанії 2020-2023 рр. (млн. євро)

Очікується, що у 2023 році туристичний сектор Іспанії зафіксує рекордні доходи другий рік поспіль, незважаючи на високу інфляцію, повідомила туристична асоціація Exceltur.

За прогнозами асоціації, доходи від туризму досягнуть 172,2 млрд євро (189 млрд фунтів стерлінгів) в результаті "дуже сильного початку року" і "позитивних очікувань" в туристичному секторі.

Це на 8,3% більше порівняно з рекордними 159 млрд євро, зафіксованими у 2022 році, і на 9,4% більше порівняно з 2019 роком, до того, як пандемія Covid-19 підірвала сектор.

Цей основний сценарій базується на "постійному високому внутрішньому попиті та стійкому відновленні" в європейських країнах з великою кількістю іноземних відвідувачів, йдеться в заяві групи.

Цього року іспанська туристична галузь отримає вигоду від збільшення кількості відвідувачів з інших країн, таких як Азія та Північна Америка, оскільки обмеження на поїздки через пандемію будуть зняті, додали в групі.

Зростання середньодобових витрат. Середні витрати на одного туриста в даний час становить 1367 Євро, збільшуючись на 4,4% з кожним роком. У той же час середня вартість за 1 день збільшилася на 9% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, до 185 євро.

Середній термін поїздки міжнародних туристів становить 7,4 дня, що аналогічно показнику за 2022 рік. При тривалості перебування більшості туристів протягом липня, що варіюється від 4 до 7 ночей, це в цілому становить близько 4,8 мільйонів, що становить річне зростання на 14,6%.

Висновки до розділу III.

Отже, туризм - одна з основних галузей сучасної іспанської економіки. На це вказує низка факторів:

- Висока частка туризму у валовому внутрішньому продукті (ВВП) (12,4% у 2019 році).
- Велика частка зайнятості в туристичному секторі (13,5% у 2019 році).
- Лідируючі позиції Іспанії у світовому рейтингу конкурентоспроможності туристичного сектору.
- Динаміка основних показників розвитку туризму в Іспанії в період з 2000 по 2010 роки демонструвала стійку позитивну тенденцію. Кількість іноземних туристів щорічно збільшувалася на 2-5%, а доходи від туризму зростали на 5-15%.

Це свідчить про високий туристичний потенціал Іспанії та ефективну політику його використання. Іспанія пропонує широкий спектр туристичних послуг і залишається конкурентоспроможною в умовах глобальної кризи. Тому подальший розвиток туристичної галузі залишається пріоритетом в економічній стратегії Іспанії.

РОЗДІЛ IV. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОШИРЕННЯ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ UNESCO ТА МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПРИБУТТІВ В ІСПАНІЇ

4.1. Вплив світової спадщини UNESCO на туристичні прибуття в Іспанії

У 2021 році світовий ринок туризму спадщиною оцінювався у 556,96 млрд доларів США і, як очікується, зростатиме на 3,8% у середньорічному обчисленні з 2022 по 2030 рік. Основним двигуном цього зростання є урядові ініціативи з просування культури в туристичній галузі. Наприклад, Організація Об'єднаних Націй оголосила 2018 рік Європейським роком культурної спадщини, що створює чудову можливість для розвитку та просування сталого, культурно-орієнтованого туризму. Зростання також зумовлене зростаючою важливістю культури в міжнародних подорожах. Мандрівники все частіше шукають матеріальні та нематеріальні культурні пам'ятки під час своєї відпустки. Ці пам'ятки надають своєрідну матеріальну, духовну та інтелектуальну інформацію про місцевість. Крім того, уряди в усьому світі роблять серйозні кроки для просування місцевого туристичного ринку культурної спадщини, що, як очікується, матиме значний вплив на зростання світового ринку культурного туризму.

Зростанню світового ринку туризму спадщиною сприяє зростаючий інтерес мандрівників до культурних подорожей. За даними Всесвітньої туристичної організації ООН (UNWTO), культурно-історичні подорожі становлять приблизно 40% від загального обсягу світового туризму. Галузь постійно трансформується під впливом зміни стилю життя споживачів, розквіту культурних форм і зростання цифрових інновацій. Крім того, очікується, що зростаюча тенденція діджиталізації та цифрових інновацій у секторі подорожей і туризму сприятиме зростанню туристичної індустрії в цілому, включаючи культурний туризм.

Хоча основною метою включення до списку UNESCO є захист і збереження, кілька досліджень показали, що включення до Списку всесвітньої спадщини часто означає збільшення попиту і туризму. Крім того, включення до Списку сприймається як "бренд" для цих об'єктів, що створює тісний взаємозв'язок між внесенням до Всесвітньої спадщини та туризмом. Таким чином, хоча метою внесення об'єктів до Списку UNESCO є сприяння їх охороні, парадокс полягає в тому, що деякі DESTИНАЦІЇ надають пріоритет розвитку туризму, особливо новим і менш відомим регіонам, заохочуючи спочатку внутрішній туризм, а потім міжнародний. Іншими словами, захист спадщини означає захист регіону для майбутніх поколінь і водночас збільшення кількості туристів.

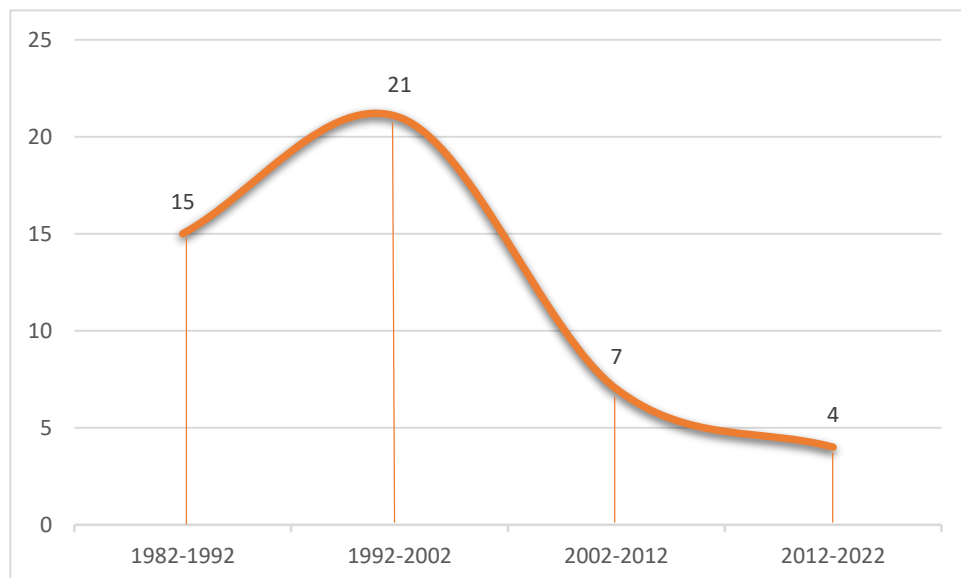

Рис. 4.1. Внесення об'єктів до Списку світової спадщини за роками (1982-2022 рр.)

Рисунок 4.1 демонструє динаміку внесення об'єктів до Списку світової спадщини UNESCO в Іспанії з 1982 по 2022 рік. Видно, що найбільша кількість об'єктів (21) була додана в період з 1992 по 2002 роки.

За даними UNESCO, 1990-ті роки були періодом підвищеного глобального інтересу до захисту культурної та природної спадщини. У цей період було розроблено низку міжнародних конвенцій і програм для захисту археологічних об'єктів. Це знайшло своє відображення у збільшенні кількості об'єктів, внесених до Списку всесвітньої спадщини UNESCO.

Що стосується Іспанії, то в 1990-х роках в країні спостерігалось економічне зростання, зокрема, завдяки розвитку туристичного сектору. Уряд приділив пильну увагу охороні історико-культурної спадщини як частини туристичного потенціалу Іспанії. Це також знайшло своє відображення у збільшенні кількості об'єктів, внесених до списку UNESCO в країні.

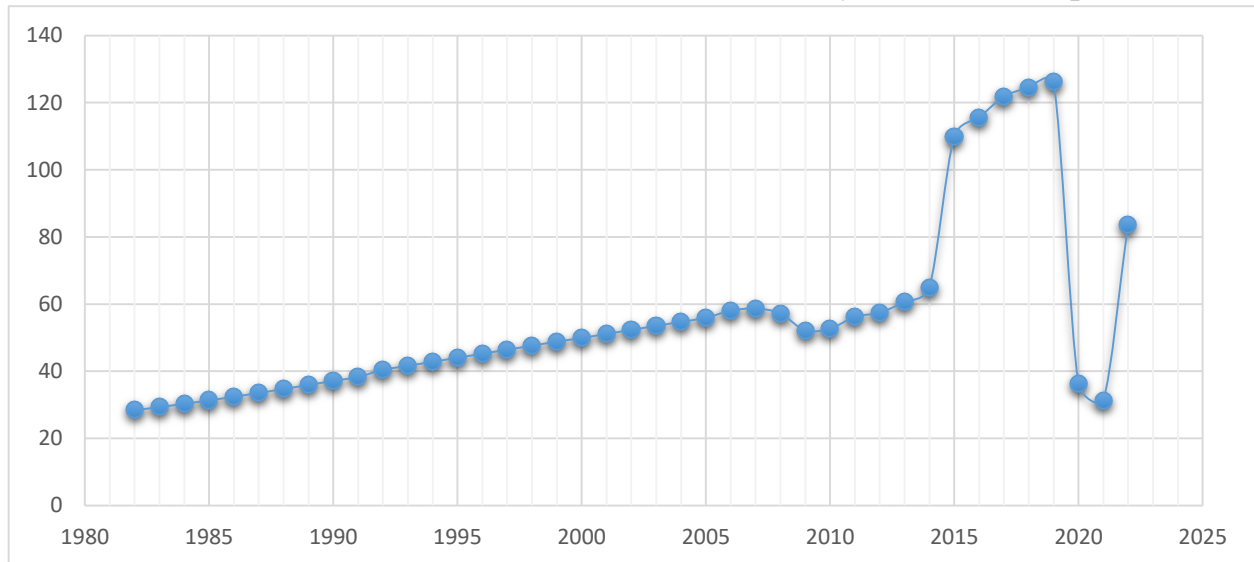

Рис. 4.2. Туристичні прибуття в Іспанії (1982-2022 рр) (млн.ос.)

На рис. 4.2 показано динаміку кількості туристів до Іспанії за той самий період, яка демонструє стабільне зростання кількості іноземних туристів до 2019 року та спад між 2020 та 2021 роками через епідемію COVID-19.

В той же час, на графіку туристичних прибуттів спостерігається різке збільшення кількості туристів саме після 1992 року. Якщо до цього середні темпи приросту становили близько 2-4% на рік, то з середини 1990-х років вони зросли до 5-7% щорічно.

Це дозволяє зробити припущення, що саме збільшення кількості об'єктів світової спадщини UNESCO сприяло прискоренню темпів зростання туризму в Іспанії в цей період. Адже ці пам'ятки отримали міжнародне визнання та статус, що збільшило їх привабливість для туристів.

Дослідження Всесвітньої туристичної організації також підтверджує, що об'єкти світової спадщини UNESCO часто призводять до збільшення туристичних потоків та стимулюють економічний розвиток навколо цих

пам'яток. Тож ймовірно саме ці процеси ми і спостерігаємо на прикладі динаміки туризму в Іспанії.

Звісно залишаються і інші фактори, які могли також вплинути на зростання туризму. Але кореляція між графіками дозволяє припустити саме позитивний вплив об'єктів світової спадщини UNESCO.

Незважаючи на цей зв'язок, у випадку Іспанії дослідження впливу ОВС (об'єктів світової спадщини) на туристичні прибуття є лише частковими, аналізуючи конкретні місця, такі як Кордова, і підтверджуючи позитивний вплив на туризм та економічний розвиток у цьому регіоні. Інші дослідження аналізували конкретні об'єкти в Іспанії, але зосереджувалися на інших аспектах, ніж туристичні прибуття та їхній вплив на розвиток туризму. Наприклад, вплив настроїв, виражених будівлями та працівниками ОВС, на емоції, задоволеність і поведінкові наміри туристів щодо повторного відвідування цих об'єктів, таких як Саграда Фамілія в Барселоні, Каміно де Сантьяго (Шлях Святого Якова), готовність (чи неготовність) платити за сталий туризм у Касересі, туристичні витрати в Байші та Убеді, збереження ОВС, таких як природний парк Галахонай та печери Альтаміра, а також зв'язок між природними територіями та об'єкти у Касересі та Мериді.

а) Культурна спадщина. Як зазначалося вище, попередня література не містить переконливих висновків щодо очікуваного зв'язку між змінними ОВС та туристичним попитом. Хоча попередня література не підтверджує це припущення, з огляду на новизну змінної, очікується, що перше покоління ОВС у 1980-х і навіть 1990-х роках мало сильніший вплив на залучення туристів до об'єктів культурної спадщини, такі як Гауді, такі як палац Альгамбра в Гранаді та собор Святого Сімейства в Барселоні, мечеть Кордови та головні собори Іспанії.

б) Туристична пропозиція та інфраструктура. Рівень цін у дестинації (індекс споживчих цін) є базовою змінною, яку повинні включати всі моделі

туристичного попиту. Як правило, він негативно пов'язаний з кількістю туристичних прибуттів. Очікується, що пропозиція готелів матиме позитивний зв'язок, оскільки вона є хорошим показником здатності дестинації задовольнити попит.

в) Клімат і географія. Слід пам'ятати, що вибірка розділена на дві підвибірки - внутрішні та прибережні, через двоїстість в іспанській моделі туризму, згідно з INE (2020), де прибережні регіони мають вищий туристичний попит. Крім того, в межах кожної підвибірки немає закономірності чи однорідності, наприклад, північні прибережні регіони мають нижчу щільність туризму, ніж середземноморські та південно-атлантичні прибережні регіони та острови. Все це виправдовує включення географічних і кліматичних змінних, таких як широта, довгота, висота над рівнем моря і температура, для того, щоб зафіксувати фіксовані ефекти для кожної підгрупи.

Об'єкти культурної спадщини (ОКС) мають більш узагальнений вплив, ніж об'єкти природної спадщини (ОПС), про що свідчить позитивний та значущий коефіцієнт цієї змінної для двох типів туристів - іноземних та внутрішніх. Це також має сенс з точки зору логістики, оскільки природні ОВС, як правило, розташовані у більш віддалених районах, що може обмежувати їхній позитивний вплив на туристичний попит. Саме так відбувається в Іспанії, де природних об'єктів Світової спадщини небагато (шість природних і комбінованих об'єктів у порівнянні з 42 культурними об'єктами). Перше покоління об'єктів Світової спадщини (ті, що вперше внесені до Списку Світової спадщини) мають більший вплив на туризм, ніж нові. Усі об'єкти Світової спадщини позитивно впливають на туристичний попит, але привабливість «перших» здається, сильніша, що підтверджує своєрідний "ефект першого покоління". Це означає, що зі збільшенням кількості ОВС з часом ексклюзивність бренду може втрачатися, що призводить до того, що перші та найстаріші пам'ятки мають найбільшу привабливість.

У випадку прибережних регіонів культурні цінності не можна розглядати як інструмент розвитку туризму, але інші змішанні, пов'язані з природними ресурсами та туристичною інфраструктурою, можуть. Для пляжних туристів, які шукають інші види відпочинку, культурні цінності є менш важливими. У цьому випадку, однак, останні ОВС можуть мати більший вплив на туристичний попит. Це може відображати той факт, що у 1980-х роках більша кількість культурних об'єктів була оголошена Всесвітньою спадщиною (було оголошено лише один природний об'єкт спадщини). Що стосується внутрішніх районів, то тут ситуація прямо протилежна. Існує позитивний і значущий коефіцієнт для культурних ОВС, але не для природних об'єктів. При цьому кількість музеїв позитивно пов'язана з кількістю туристів, що ще раз підтверджує ідею про те, що попит на культурну спадщину більше пов'язаний з внутрішніми областями, ніж з узбережжям. Крім того, «перше покоління» ОВС мало набагато більш позитивний вплив, ніж ті, що були створені в наступні десятиліття (1990-2020), що можна назвати "ефектом першого покоління". Це ще раз підтверджує вищезгадану ідею про те, що у 1980-х роках до Списку всесвітньої спадщини було внесено більше об'єктів культурної спадщини.

4.2. Вплив світової спадщини UNESCO на туристичні доходи в Іспанії

Внесення об'єкта до списку Світової спадщини UNESCO має значний вплив на доходи від туризму. Згідно з дослідженням, проведеним Всесвітньою туристичною організацією, кількість туристів, які відвідують об'єкти Світової спадщини UNESCO, зростає в середньому на 13% протягом наступного року після реєстрації.

Об'єкти Світової спадщини UNESCO не лише приваблюють більше туристів, але й сприяють збільшенню кількості проведених днів та суми грошей, витрачених туристами. Дослідження Оксфордського університету показало, що туристи, які відвідують об'єкти Світової спадщини UNESCO, як правило, залишаються довше і витрачають більше, ніж туристи, які відвідують інші типи туристичних об'єктів.

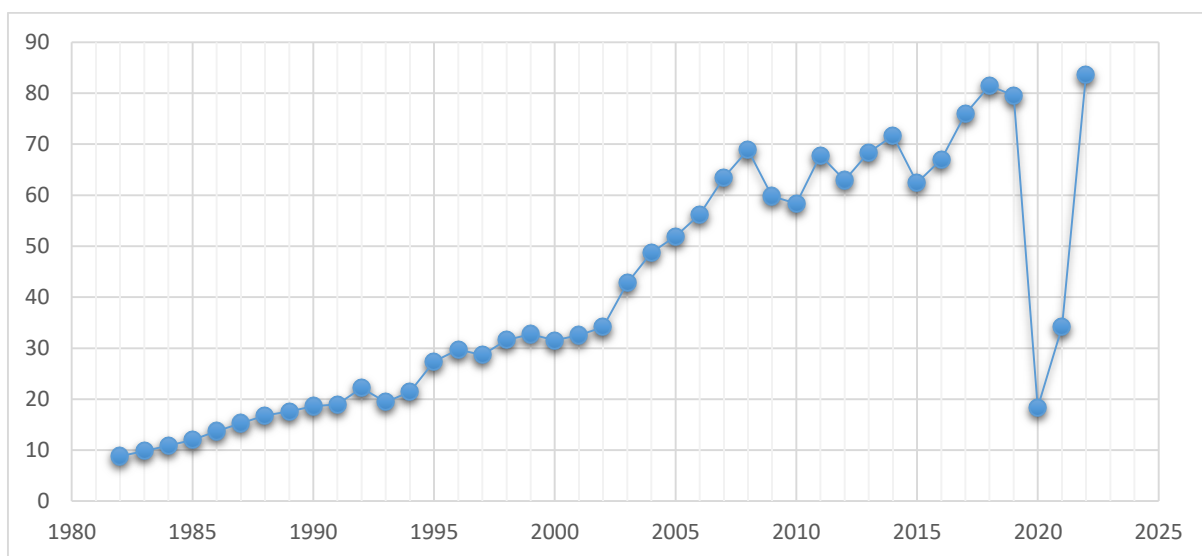

Рис. 4.3. Туристичні доходи в Іспанії (1982-2022 рр) (млрд. дол. США)

На рис. 4.3 показано динаміку надходжень від туризму в Іспанії (у доларах США) з 1982 по 2022 рік, починаючи з 8,8 млрд доларів США у 1982 році і неухильно зростаючи до 2019 року, коли цей показник сягне піку в 81,42 млрд доларів США.

Протягом 1980-х і 1990-х років середньорічні темпи зростання доходів від туризму становили близько 2-6%. Однак з середини 1990-х років тенденція швидко прискорилося, і щорічні темпи зростання становили 7-15%. Такі високі темпи зростання тривали до глобальної фінансової кризи 2008-2009 років, після чого зростання дещо сповільнилося.

Цей "сплеск" доходів від туризму в Іспанії у 1990-х і 2000-х роках можна пояснити кількома факторами. Цей період характеризувався найактивнішим розширенням Списку всесвітньої спадщини UNESCO (див. рис. 4.1). Його міжнародне визнання сприяло розширенню туристичних атракцій Іспанії.

Порівняння з Рис. 4.1, який показує кількість об'єктів Світової спадщини UNESCO, зареєстрованих в Іспанії, демонструє певну кореляцію: найбільша кількість об'єктів Світової спадщини була зареєстрована між 1984 та 2002 роками, що збігається зі стрімким зростанням доходу від туризму в Іспанії з середини 1990-х років.

Це свідчить про те, що збільшення кількості зареєстрованих об'єктів Світової спадщини UNESCO стимулювало розвиток туристичної галузі Іспанії, що, в свою чергу, збільшувало доходи від туризму. Зрештою, міжнародне визнання унікальності та цінності цих об'єктів спадщини підвищило їхню привабливість для туристів. Таким чином, можна припустити, що туризм став одним з основних секторів іспанської економіки завдяки наявності численних об'єктів Світової спадщини.

Окрім кількості об'єктів Світової спадщини UNESCO, інші економічні чинники також сприяли зростанню доходів від туризму. Зокрема, вступ Іспанії до Європейського Союзу в 1986 році сприяв економічним реформам, лібералізації та інтеграції в європейський простір. Це позитивно вплинуло на розвиток туризму.

Протягом 1990-х років іспанська економіка демонструвала стабільне зростання завдяки успішним ринковим реформам: ВВП зростав у середньому

на 2-3% на рік. Це покращило добробут населення і стимулювало внутрішній та в'їзний туризм.

Водночас Іспанія активно розвиває свою транспортну інфраструктуру, зокрема державний аеропорт AENA, щоб забезпечити більш зручний доступ для іноземних відвідувачів. Кількість авіаприльотів та вильотів зросла з 90 мільйонів у 1990 році до 270 мільйонів у 2019 році.

Варто також зазначити, що Олімпійські ігри 1992 року в Барселоні та Чемпіонат світу з футболу 2010 року проходили в Іспанії. Ці великі спортивні події також сприяли популяризації Іспанії як туристичного напрямку та залученню більшої кількості відвідувачів.

Поширення об'єктів Світової спадщини UNESCO на доходи від туризму в Іспанії має нерівномірний вплив. Об'єкти спадщини, розташовані у великих туристичних містах, таких як Барселона і Мадрид, як правило, приносять більше доходів, ніж ті, що розташовані у менш відвідуваних районах. Однак навіть пам'ятки, розташовані у менш відвідуваних районах, можуть мати значний позитивний вплив на місцеву економіку.

Отже, динаміка туристичних доходів Іспанії у 1980-2010 роках демонструє стабільне зростання, що перервалося фінансовою кризою 2008 року та пандемією 2020 року. Прискорення темпів зростання у 1990-2000-ні роки можна пов'язати зі збільшенням кількості об'єктів світової спадщини UNESCO та загальним економічним піднесенням Іспанії в цей період.

У 2021 році культурний сектор мав найбільшу частку доходів - понад 55%. Це пов'язано з наявністю великої кількості культурних пам'яток та більшою схильністю мандрівників до відвідування культурних та історичних об'єктів. За даними Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, близько 1100 об'єктів були визначені як найкращі об'єкти культурної спадщини. До об'єктів культурної спадщини належать пам'ятники, будівлі та артефакти, що мають фізичну присутність. Ці об'єкти вважаються

гідними збереження і користуються великою популярністю серед культурних туристів. Очікується, що це буде конструктивним позитивним фактором для зростання ринку культурного туризму.

Очікується, що сектор природної спадщини зростатиме на 4,4% в середньорічному обчисленні в період з 2022 по 2030 рік. За даними UNESCO , популярність природної та культурної спадщини зросла завдяки широкій доступності інформації, що, як очікується, сприятиме зростанню цього сегменту. Крім того, об'єкти природної спадщини UNESCO все більше приваблюють туристів, які прагнуть мінімізувати вплив людської діяльності.

Висновки до розділу IV.

Отже, аналіз динаміки Списку всесвітньої спадщини та показників туристичного ринку (кількість туристів, доходи від туризму) показує, що збільшення об'єктів спадщини UNESCO позитивно вплинуло на зростання попиту на туристичні послуги та економічний розвиток туристичної галузі.

Зокрема, найбільш активне розширення Списку всесвітньої спадщини в Іспанії протягом 1990-х і 2000-х років збіглося з періодом стрімкого прискорення зростання кількості туристів і доходів від туризму. Це дозволяє зробити висновок, що міжнародне визнання унікальності об'єктів Світової спадщини UNESCO сприяло залученню більшої кількості туристів і розвитку туристичної індустрії як одного з основних секторів іспанської економіки. За даними UNWTO кількість туристів на об'єктах спадщини UNESCO зростає на 13% на рік після їх внесення до списку.

Таким чином, об'єкти Світової спадщини UNESCO в Іспанії відіграють важливу роль у стимулюванні міжнародного туризму та генеруванні туристичних доходів для країни. Це підтверджує гіпотезу дослідження про те, що об'єкти Світової спадщини мають значний вплив на розвиток туристичного сектору Іспанії.

ВИСНОВОК

Основною метою цієї роботи було оцінити вплив об'єктів Світової спадщини UNESCO на туристичний попит та доходи на прикладі Іспанії. Робота охоплює як теоретичні аспекти, пов'язані зі Списком всесвітньої спадщини, так і практичний аналіз представленості Іспанії у Списку та взаємодії між іспанськими об'єктами UNESCO і туризмом.

У теоретичній частині цієї роботи розглядаються передумови та критерії відбору об'єктів для створення Списку всесвітньої спадщини UNESCO. Основна мета внесення пам'яток до Всесвітньої спадщини - сприяти збереженню об'єкта для майбутніх поколінь. Водночас міжнародне визнання, як показує практика, сприяє зростанню туризму.

У статті проаналізовано географічний розподіл 1199 об'єктів Світової спадщини UNESCO за регіонами світу. Європа очолює список з 485 об'єктами, за нею йдуть Азія і Тихоокеанський регіон (289), Північна і Латинська Америка (231), Африка (103) і Арабські країни (93).

Аналіз туристичних прибуттів показує, що для Іспанії характерна тенденція до стабільного щорічного зростання кількості туристів. Більше того, з кожним роком зростає кількість осіб, які відвідують історичні, культурні та архітектурні пам'ятки, в тому числі ті, що є об'єктами Всесвітньої спадщини.

За даними UNWTO 40% світового туризму пов'язано з відвідуванням об'єктів культурної та природної спадщини. Дослідження Оксфордського університету виявило, що туристи, які відвідують пам'ятки світової спадщини, в середньому витрачають на 36% більше коштів протягом своєї поїздки порівняно з іншими туристами. Це пояснюється тим, що такі туристи як правило подорожують більш довготривало і використовують більше супутніх послуг (проживання, харчування, сувеніри, розваги тощо).

У випадку Іспанії, стрімке зростання туристичних доходів у 1990-2000-ні роки (з 8 млрд доларів у 1992 році до 50 млрд доларів у 2010 році) можна

пояснити саме розширенням об'єктів світової спадщини UNESCO. Наприклад, після визнання Старого міста Сантьяго-де-Компостела об'єктом світової спадщини у 1985 році кількість паломників на шляху Каміно де Сантьяго зросла майже в 10 разів протягом наступних двох десятиліть. Це призвело до економічного піднесення регіону та додаткових надходжень близько 200 млн євро на рік від туризму.

Результати для культурного туризму показують позитивний і значний зв'язок між культурною пропозицією (культурними об'єктами зі статусом Світової спадщини та туристичним попитом, якщо розглядати всі області). Крім того, цей зв'язок є сильнішим для міжнародного туризму, ніж для внутрішнього. Також здається, що перші об'єкти спадщини, надані UNESCO у 1980-х роках, мають більший вплив, що свідчить про важливість "ефекту першого покоління".

Хоча бренд «Всесвітня спадщина UNESCO» не призначений в першу чергу для просування туризму, він відіграє певну роль як фактор туристичної привабливості. Тому регіональним організаціям з управління дестинаціями доцільно включити ОВС як компонент туристичного бренду при координації дій зацікавлених сторін та визначенні туристичної політики. Крім того, сприяння міжнародній проєкції та експозиції об'єктів, особливо найновіших, сприятиме розвитку місцевого туризму, водночас допомагаючи забезпечити їхнє збереження.

Зважаючи на обмежений вплив природних ОВС на туристичний попит, що частково пояснюється їхнім розташуванням та доступністю, політикам слід розглянути можливість включення їх у туристичні пакети.

Результати для двох підвибірок, внутрішніх та прибережних провінцій демонструють різні закономірності, на які слід звернути увагу керівництву. З одного боку, у прибережних провінціях туристичний ефект від ОВС генерують природні ОВС, а не культурні та нещодавно створені об'єкти. З

іншого - основними активами внутрішніх провінцій є культурні ОВС, особливо ті, що включені до Списку в числі перших. Жодні глобальні заходи чи туристична політика не повинні застосовуватися до всієї території Іспанії, а навпаки, бажано адаптувати індивідуальну туристичну політику до кожної дестинації з метою підвищення конкурентоспроможності. Тим не менш, у всіх випадках було б бажано, щоб міста мали на своїй території об'єкт, внесений до Списку всесвітньої спадщини UNESCO, щоб мати можливість брати активну участь у національних і міжнародних мережах, таких як Організація міст всесвітньої спадщини, обмінюватися кращими практиками і маркетинговими стратегіями, а також об'єднувати зусилля у просуванні туризму. Як приклад, багатоденні тури по сусідніх об'єктах Світової спадщини можуть бути запропоновані як туристичний продукт.

Таким чином, гіпотеза дослідження про те, що об'єкти Світової спадщини UNESCO відіграють важливу роль у розвитку туризму та економіки Іспанії, підтверджується аналізом. Їхнє міжнародне визнання сприяє залученню більшої кількості туристів, збільшенню тривалості перебування та витрат, а також зростанню доходів туристичної галузі та іспанської економіки в цілому. Це є передумовою для сталого розвитку іспанського туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архітектурні перлини Барселони. URL: <http://vsviti.com.ua/2013/09/10-arhitekturnyh-perlyn-barselony/>
2. Дохід від туризму в Іспанії. URL: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/spain/tourism-revenue>
3. Іспанія зберігає лідерство як найбільш конкурентоспроможна туристична країна світу. URL: <https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2019/20190904tourismleadership.aspx>
4. Нематеріальна культурна спадщина. URL: <https://ich.unesco.org/en/state/spain-ES?info=elements-on-the-lists>
5. Оцінка туристичної привабливості об'єктів Світової спадщини: Приклад Іспанії. URL: https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/136214/Assessing_the_tourism_attractiveness_of_World_Heritage_Sites.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Показники глобального та регіонального туризму. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourism-performance>
7. Прибуття туристів в Іспанію. URL: <https://tradingeconomics.com/spain/tourist-arrivals>
8. Список спадщини UNESCO в Іспанії. URL: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/es/>
9. Статистика туризму в Іспанії: чому Іспанія є найкращим напрямком у Європі. URL: <https://www.connollycove.com/spain-tourism-statistics/>
10. Туризм в Іспанії. URL: <https://www.worlddata.info/europe/spain/tourism.php>
11. Туристичний сектор Іспанії – статистика та факти. URL: <https://www.statista.com/topics/3867/travel-and-tourism-in-spain/#editorsPicks>

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Список об'єктів спадщини UNESCO в Іспанії.

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>Місцезнаходження</i>	<i>Рік внесення</i>	<i>Критерії</i>
1	Альгамбра, Хенераліфе і Альбайсін	Провінція Гренада	1984 рік	Культурний - (i)(iii)(iv)
2	Дольмени Антекера	Андалусія	2016 рік	Культурний - (i)(iii)(iv)
3	Культурний ландшафт Аранхуес	Провінція та автономне співтовариство Мадрид	2001 рік	Культурний - (ii)(iv)
4	Археологічний ансамбль Меріди	Провінція Бадахос, автономне співтовариство Естремадура	1993 рік	Культурний - (iii)(iv)
5	Археологічний ансамбль Таррако	Провінція Таррагона, автономне співтовариство Каталонія	2000 рік	Культурний – (ii)(iii)
6	Археологічна пам'ятка Атапуерка	Бургос, Кастилія-і- Леон	2000 рік	Культурний - (iii)(v)
7	Бургоський собор	Провінція Бургос, автономне співтовариство Кастилія-Леон	1984 рік	Культурний - (ii)(iv)(vi)
8	Місто халіфату Медіна Азахара	Андалусія	2018 рік	Культурний - (iii)(iv)
9	Каталонські романські церкви долини Бої	Провінція Леріда, автономне співтовариство Каталонія	2000 рік	Культурний - (ii)(iv)
10	Кафедральний собор, Алькасар і Архіво де Індіас у Севільї	Провінція Севілья, автономне співтовариство Андалусія	1987 рік	Культурний - (i)(ii)(iii)(vi)
11	Печера Альтаміра та палеолітичне	Сантільяна-дель- Мар, провінція та	1985 рік	Культурний - (i) (iii)

	печерне мистецтво Північної Іспанії	автономне співтовариство Кантабрія		
12	Культурний ландшафт Серра-де-Трамунтана	Майорка	2011 рік	Культурний - (ii)(iv)(v)
13	Спадщина Меркурія. Альмаден та Ідрія	Альмадена (Іспанія) та Ідрія (Словенія)	2012 рік	Культурний - (ii)(iv)
14	Історичний центр Кордови	Провінція Кордова, автономне співтовариство Андалусія	1984 рік	Культурний - (i)(ii)(iii)(iv)
15	Історичне місто Толедо	Провінція Толедо, автономне співтовариство Кастилія-Ла-Манча	1986 рік	Культурний - (i)(ii)(iii)(iv)
16	Історичне місто-мур Куенка	Провінція Куенка, автономне співтовариство Кастилія-Ла-Манча	1996 рік	Культурний - (ii)(v)
17	Лонха-де-ла-Седа	Провінція та автономне співтовариство Валенсія	1996 рік	Культурний - (i)(iv)
18	Лас Медулас	Провінція Леон, автономне співтовариство Кастилія-Леон	1997 рік	Культурний - (i)(ii)(iii)(iv)
19	Монастир і місце Ескуріал	Сан-Лоренцо-де-Ель-Ескоріал, провінція та автономне співтовариство Мадрид	1984 рік	Культурний - (i)(ii)(vi)
20	Пам'ятники Ов'єдо і Королівства Астурія	Провінція та автономне співтовариство Астурія	1985 рік	Культурний - (i)(ii)(iv)

21	Мудехар архітектури Арагону	Провінції Теруель і Сарагоса, автономне співтовариство Арагон	1986 рік	Культурний - (iv)
22	Старе місто Саламанка	Провінція Саламанка, автономне співтовариство Кастилія-Леон	1988 рік	Культурний - (i)(ii)(iv)
23	Старе місто Авіла та церкви за міськими стінами	Провінція Авіла, автономне співтовариство Кастилія-Леон	1985 рік	Культурний - (iii)(iv)
24	Старе місто Касерес	Провінція Касерес, автономне співтовариство Естремадура	1986 рік	Культурний - (iii)(iv)
25	Старе місто Сеговії та його акведук	Провінція Сеговія, автономне співтовариство Кастилія-Леон	1985 рік	Культурний - (i)(iii)(iv)
26	Палац каталонської архітектури	Провінція Барселона, автономне співтовариство Каталонія	1997 рік	Культурний - (i)(ii)(iv)
27	Пальмовий ліс Ельче	Провінція Аліканте, автономне співтовариство Валенсія	2000 рік	Культурний - (ii)(v)
28	Бульвар Пасео-десь- Прадо, ландшафт мистецтв та наук	Мадрид	2021 рік	Культурний - (ii)(iv)(vi)
29	Монастир Поблет	Вімбоді, провінція Таррагона, автономне співтовариство Каталонія	1991 рік	Культурний - (i)(iv)
30	Пам'ятки доісторичного наскального	Долина Коа (Португалія) та	1998 рік	Культурний - (i) (iii)

	мистецтва в долині Коа та Сієга-Верде	Сієга-Верде (Іспанія)		
31	Доісторичні місця Талайотичної Менорки	о. Менорка	2023 рік	Культурний - (iii)(iv)
32	Ренесансні монументальні ансамблі Убеди та Баези	Провінція Хаен, автономне співтовариство Андалусія	2003 рік	Культурний - (ii)(iv)
33	Ріско-Кайдо та культурний ландшафт Священних гір Гран-Канарії	о. Гран-Канарія	2019 рік	Культурний - (iii)(v)
34	Наскальний живопис Середземноморського басейну на Піренейському півострові	Автономні регіони Андалусія, Арагон, Кастилія-Ла-Манча, Каталонія, Мурсія та Валенсія	1998 рік	Культурний - (iii)
35	Римські стіни Луго	Провінція Луго, автономне співтовариство Галіція	2000 рік	Культурний - (iv)
36	Маршрути Сантьяго-де-Компостела	Сантьяго-де-Компостела, Галіція	1993 рік	Культурний - (ii)(iv)(vi)
37	Вежа Геркулеса	Ла-Корунья, Галіція	2009 рік	Культурний - (iii)
38	Університет та історичний район Алькала-де-Енарес	Провінція та автономне співтовариство Мадрид	1998 рік	Культурний - (ii)(iv)(vi)
39	Віскайський міст	Країна Басків, провінція Біджая	2006 рік	Культурний - (i) (ii)
40	Творчість Антоніо Гауді	Барселона	1984 рік	Культурний - (i)(ii)(iv)
41	Королівський монастир Санта-Марія-де-Гуадалупе	Провінція Касерес, автономне співтовариство Естремадура	1993 рік	Культурний - (iv)(vi)

42	Сан-Крістобаль-де-ла-Лагуна	Провінція Санта-Крус-де-Тенеріфе, Канарські острови	1999 рік	Культурний - (ii)(iv)
43	Монастирі Сан-Мілан-Юсо і Сусо	Сан-Мільян-де-ла-Коголья, провінція та автономне співтовариство Ла-Ріоха	1997 рік	Культурний - (ii)(iv)(vi)
44	Сантьяго-де-Компостела (Старе місто)	Провінція Ла-Корунья, автономне співтовариство Галісія	1985 рік	Культурний - (i)(ii)(vi)
45	Стародавні та праліси бука Карпат та інших регіонів Європи	Албанія, Бельгія, Болгарія, Чехія, Німеччина, Північна Македонія, Румунія, Словенія, Швейцарія, Австрія, Боснія та Герцеговина, Хорватія, Франція, Італія, Польща, Словаччина, Іспанія, Україна	2007 рік	Природний - (ix)
46	Національний парк Доньяна	Провінції Уельва і Севілья, автономне співтовариство Андалусія	1994 рік	Природний - (vii)(ix)(x)
47	Національний парк Гарахонай	Острів Ла-Гомера, провінція Санта-Крус-де-Тенеріфе, Канарські острови	1986 рік	Природний - (vii)(ix)
48	Національний парк Тейде	Канарські острови, Санта-Крус-де-Тенеріфе	2007 рік	Природний - (vii)(viii)
49	Ібіца, біорізноманіття та культура	Балеарські острови	1999 рік	Змішаний - (ii)(iii)(iv)(ix)(x)
50	Піренеї - Мон-Перду	Франція: регіон Південь-Піренеї, Іспанія: Автономне співтовариство	1997 рік	Змішаний - (iii)(iv)(v)(vii)(viii)

		Арагон, Провінція Уеска, Комуни Торла, Фанло, Телла-Сін, Пуертолас, Б'ельса та Брото		
--	--	---	--	--